

FØDEVARESTYRELSEN

Vejledning om smittebeskyttelse (biosikring)

for
operatører, personer der holder selskabsdyr, dyrefagpersoner og dyrlæger

November 2026

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

Indholdsfortegnelse

1. INDLEDNING 5

1.1. Hvad er smittebeskyttelse (biosikring)? 5

1.2. Hvorfor er smittebeskyttelse (biosikring) vigtigt? 5

1.3. Hvem er vejledningen rettet til? 6

1.4. Sådan bruger du vejledningen 7

2. LOVGIVNING, DEFINITIONER, FAGLIGE BEGREBER 7

2.1. Lovgivning 7

2.2. Definitioner 8

2.3. Faglige begreber 12

3. HVORDAN SPREDES SMITTE? 14

3.1. Hvordan smitter sygdomme? 14

3.2. Centrale og vigtige smitteveje 15

3.3. Zoonoser – sygdomme der kan smitte mellem dyr og mennesker 16

4. HVORDAN KAN SMITTE FOREBYGGES? 16

4.1. Ekstern og intern smittebeskyttelse 17

4.2. Smitteforebyggende tiltag 17

4.3. Zoonotisk smittebeskyttelse 18

4.4. Smittebeskyttelse og antimikrobiel resistens (AMR) 17

5. ANSVAR, ROLLER OG KRAV TIL SMITTEBESKYTTELSE 19

5.1. Operatører, herunder transportører 20

5.1.1. Hvornår er du en operatør? 20

5.1.2. Generelle krav til smittebeskyttelse for operatører 21

5.1.3. Hvad betyder reglerne for mig som operatør? 22

5.1.4. Supplerende krav til smittebeskyttelse for operatører af registrerede, godkendte og afgrænsede virksomheder 25

5.1.4.1. Supplerende krav til operatører af registrerede virksomheder 25

5.1.4.2. Supplerende krav til operatører af godkendte virksomheder 26

5.1.4.3. Supplerende krav til operatører af afgrænsede virksomheder 27

5.1.5. Hvornår er du en transportør? 29

5.1.6. Supplerende krav til smittebeskyttelse for transportører 30

5.1.7. Hvad betyder reglerne for mig som transportør? 31

5.2. Personer, der holder selskabsdyr (kæledyr) 32

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

5.2.1. Hvornår er du en person, der holder selskabsdyr? 32
5.2.2. Generelle krav til smittebeskyttelse for personer, der holder selskabsdyr 33
5.2.3. Hvad betyder reglerne for mig som person, der holder selskabsdyr? 34

5.3. Dyrefagpersoner 35
5.3.1. Hvornår er du en dyrefagperson? 35
5.3.2. Generelle krav til smittebeskyttelse for dyrefagpersoner 36
5.3.3. Hvad betyder reglerne for mig som dyrefagperson? 36

5.4. Dyrlæger 39
5.4.1. Dyrlægers rolle og aktiviteter 39
5.4.2. Generelle krav til smittebeskyttelse for dyrlæger 39
5.4.3. Hvad betyder reglerne for mig som dyrlæge? 41
5.4.3.1. Dyresundhedsbesøg og sundhedsrådgivningsaftaler 41

6. SMITTEBESKYTTELSE SKAL BASERES PÅ DIN SMITTERISIKO – VURDERING AF DIN SMITTERISIKO 43
6.1. Hvad er en smitterisiko? 43
6.2. Hvilken smitterisiko er forbundet med dit dyrehold eller dine aktiviteter? 44

7. FRA RISIKOVURDERING TIL SMITTEBESKYTTENDE TILTAG 47
7.1. Trin 1. Risikovurdering 48
7.2. Trin 2. Handlingsplan 49
7.3. Trin 3. Implementering 50
7.4. Trin 4. Løbende evaluering 50

8. RÅDGIVNING OG HJÆLP TIL VURDERING AF SMITTERISIKO OG SMITTEBESKYTTELSESBEHOV 52
8.1. Hvem kan rådgive om smittebeskyttelse? 52

9. SKADEDYR (GNAVERE, INSEKTER M.V.) – SÆRLIGE KRAV TIL SMITTEBESKYTTELSE FOR OPERATØRER 53

10. VILDTLEVENDE DYR (HJORTE, FUGLE M.V.) – SÆRLIGE KRAV TIL SMITTEBESKYTTELSE 54

11. PRODUKTER AF ANIMALSK OPRINDELSE – SÆRLIGE KRAV TIL SMITTEBESKYTTELSE 55
11.1. Krav til smittebeskyttelse ved håndtering af animalske fødevarer til konsum 55
11.2. Krav til smittebeskyttelse ved håndtering af animalske biprodukter og afledte produkter 56
11.2.1. Krav til smittebeskyttelse ved håndtering og bortskaffelse af døde dyr 56

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

11.2.2. Krav til smittebeskyttelse ved håndtering af husdyrgødning 57
11.3. Krav til smittebeskyttelse ved håndtering af avlsmateriale 58

12. FODER – SÆRLIGE KRAV TIL SMITTEBESKYTTELSE 58
12.1. Generelle krav til smittebeskyttelse ved produktion og håndtering af foder 58
12.2. Særlige krav til smittebeskyttelse ved fodring af dyr 59

13. FLYTNING og TRANSPORT AF DYR OG AVLSMATERIALE – SÆRLIGE KRAV TIL SMITTEBESKYTTELSE 60
13.1. Krav til smittebeskyttelse ved flytninger af dyr og avlsmateriale 60
13.2. Krav til smittebeskyttelse ved flytninger af dyr og avlsmateriale til eller fra andre lande 61
13.3. Krav til smittebeskyttelse ved midlertidige flytninger og ophold med dyr (udstillinger, jagt, konkurrencer m.v.) 61

14. MISTANKE OM ELLER UDBRUD AF DYRESYGDOMME 62
14.1. Anmeldepligt: Pligt til at anmelde mistanke om smitsomme dyresygdomme til myndigheden 62
14.2. Smittebeskyttelse ved mistanke eller udbrud af husdyrsygdomme 63

15. MYNDIGHEDENS TRUSSELSVURDERINGER – NÅR SYGDOMME SPREDES 63
15.1. Hvad er en trusselsvurdering? 63
15.2. Hvordan bruger du en trusselsvurdering? 64

16. KONTROL MED SMITTEBESKYTTELSE 64

BILAG I – LOVGIVNINGSOVERSIGT 662
EU-forordninger 662
Nationale bekendtgørelser 673

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

1. INDLEDNING

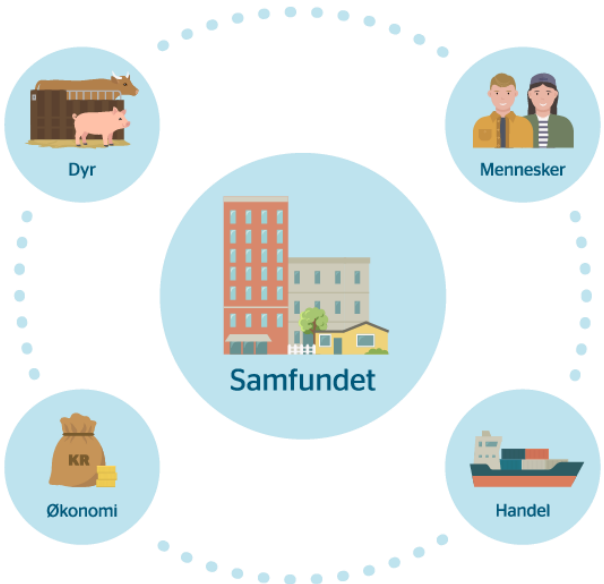
Smittebeskyttelse, også kaldet biosikring, er afgørende for at forebygge og begrænse spredningen af smitsomme dyresygdomme og sygdomme, der kan smitte mellem dyr og mennesker (zoonoser). Alle, der holder dyr eller arbejder med dyr og animalske produkter, dvs. produkter fra dyr, har et ansvar for at bidrage til en effektiv smittebeskyttelse gennem korrekt adfærd, gode rutiner og overholdelse af gældende regler.

1.1. Hvad er smittebeskyttelse (biosikring)?

Smittebeskyttelse, også kaldet biosikring, handler om at indføre en række tiltag og foranstaltninger, der har til formål at forebygge, reducere eller forhindre spredningen af bakterier, virus, parasitter m.v., som kan føre til sygdomme og infektioner hos dyr og mennesker (zoonoser). Smittebeskyttelse omfatter både **ekstern smittebeskyttelse**, som skal forhindre, at smitte kommer ind i eller forlader et dyrehold, og **intern smittebeskyttelse**, som skal begrænse smittespredning inden for et dyrehold. Smittebeskyttelse bygger på en kombination af **fysiske** (f.eks. fysisk indretning eller brug af værnemidler) og **håndteringsmæssige foranstaltninger** (f.eks. rutiner, arbejdsgange og procedurer).

1.2. Hvorfor er smittebeskyttelse (biosikring) vigtigt?

Smittebeskyttelse er af stor betydning for både dyr, mennesker, handel, samfund og økonomi. Ved håndtering af dyr og produkter heraf er effektiv smittebeskyttelse vigtig for at mindske risikoen for smittespredning mellem dyr og mellem dyr og mennesker (zoonoser). Smittebeskyttelse er en forudsætning for at sikre god dyresundhed, færre sygdomsudbrud, herunder et reduceret antibiotikaforbrug, samt understøtte folkesundheden og begrænse økonomiske tab for både den enkelte og samfundet. Ved at forebygge sygdomme, der kan forårsage smerte, stress og nedsat livskvalitet hos dyr, bidrager smittebeskyttelse også til bedre dyrevelfærd.

Danmark har status som fri for visse dyresygdomme, hvilket har stor betydning for den danske handel med dyr og produkter heraf. Mangelfuld smittebeskyttelse, der fører til udbrud af alvorlige sygdomme, kan derfor få betydelige konsekvenser for ikke kun dyr og mennesker, men også for handel, økonomi og samfundet som helhed.

Figur 1. *Smittebeskyttelse har betydning for dyr, mennesker, handel, økonomi og samfundet som helhed.*

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

1.3. Hvem er vejledningen rettet til?

Denne vejledning henvender sig til **alle, der holder eller arbejder med dyr og produkter fra dyr**, herunder avlsmateriale, animalske fødevarer og animalske biprodukter. Det gælder både personer, der holder dyr eller håndterer produkter fra dyr på hobbyniveau, og personer, der i erhvervsøjemed har med dyr eller produkter fra dyr at gøre.

Vejledningens målgruppe opfatter blandt andet følgende persongrupper, som fremgår af forordning (EU) 2016/429 (dyresundhedsloven):

- ***Operatører*:**
  - personer, der er ansvarlige for dyr eller produkter fra dyr, f.eks.:
    - personer, der holder landdyr som kvæg, heste, grise, fjerkræ, får og geder m.v. i erhvervsøjemed eller privat
    - personer, der holder akvakulturdyr i erhvervsøjemed eller privat
    - virksomhedsledere indenfor primærproduktion
    - personer, der arbejder med produkter fra dyr (f.eks. avlsmateriale)
    - personer, der i kommercielt øjemed holder selskabsdyr, det vil sige med henblik på salg (f.eks. dyrehandler eller dyreopdrætter)
    - transportører, der transporterer dyr for egen eller tredjemands regning

- ***Personer, der holder selskabsdyr (kan omfatte ejere af selskabsdyr)*:**
  - personer, der holder selskabsdyr i privat ikkekommercielt øjemed.
    - Selskabsdyr forstås her som de dyrearter, der er omfattet af bilag 1 til forordning (EU) 2016/429. Selskabsdyr er f.eks. hunde, katte, gnavere, krybdyr og visse fugle- og fiskearter. Læs mere om selskabsdyr i afsnit 5.2.1.
    - Holder du andre dyrearter end dem, som er omfattet af bilag 1 om selskabsdyr, betragtes du som operatør.

- ***Ejere af selskabsdyr*:**
  - personer, der er angivet som ejer i et selskabsdyrs identifikationsdokument f.eks. EU selskabsdyrspas eller dyresundhedscertifikater og som foretager ikkekommercieller flytninger af dyret (f.eks. rejser på ferie med dyret)

- ***Dyrefagpersoner*:**
  - personer, der i erhvervsøjemed beskæftiger sig med dyr eller produkter, f.eks.:
    - dyrepassere og staldpersonale
    - veterinærsygeplejersker
    - hundefrisører, hestemassører og andre behandlere
    - inseminører og klovbeskærer

- ***Dyrlæger***

Vejledningen retter sig også mod medarbejdere i Fødevarestyrelsen, som fører tilsyn med, at reglerne for smittebeskyttelse bliver overholdt.

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

1.4. Sådan bruger du vejledningen

Denne vejledning giver et samlet overblik over, hvilke generelle krav der stilles til smittebeskyttelse i EU og Danmark for personer, der holder eller arbejder med dyr eller produkter fra dyr. I EU's dyresundhedslovgivning (dyresundhedsloven) opdeles disse personer i forskellige persongrupper med hver deres roller og ansvar. Vejledningen er bygget op omkring disse persongrupper, og det anbefales, at du som bruger orienterer dig i de afsnit, der vedrører dig og dine aktiviteter.

I vejledningen er visse betegnelser skrevet med *kursiv*. Når betegnelser er skrevet med kursiv betyder det, at du skal være opmærksom på, at de er defineret i lovgivningen. Disse definitioner er gengivet i afsnit 2. Du kan derfor slå op i afsnit 2, hvis du har brug for at få præciseret, hvordan betegnelserne er beskrevet i juridisk forstand i lovgivningen.

Vejledningen har til formål at give et generelt overblik over reglerne for smittebeskyttelse og støtte dig som bruger i korrekt efterlevelse af reglerne. Vejledningen er ikke udtømmende for reglerne på området for smittebeskyttelse, og det er derfor vigtigt at være opmærksom på, at der for visse aktiviteter kan gælde supplerende regler om smittebeskyttelse.

2. LOVGIVNING, DEFINITIONER, FAGLIGE BEGREBER

Dette afsnit giver en introduktion til det lovgrundlag, der fastsætter kravene til smittebeskyttelse (også kaldet biosikring) i EU og Danmark. Afsnittet beskriver også udvalgte definitioner og faglige begreber, som anvendes i vejledningen, og som er relevante for forståelsen af kravene til smittebeskyttelse.

2.1. Lovgivning

EU har fastsat fælles krav til smittebeskyttelse for dyr og produkter heraf, som også gælder i Danmark. Kravene tager udgangspunkt i EU's forordning (EU) 2016/429 (dyresundhedsloven) og forordning (EF) 852/2004 (hygiejneforordningen) og har til formål at forebygge og begrænse spredning af dyresygdomme i hele EU, herunder sygdomme der kan smitte mellem dyr og mennesker (zoonoser). Danmark har desuden supplerende nationale krav til smittebeskyttelse, og sammen med EU's krav udgør de grundlaget for, hvordan smittebeskyttelse skal efterleves i Danmark. Se bilag I for en samlet liste over gældende lovgivning om smittebeskyttelse.

Når du orienterer dig i lovgivningen, skal du være opmærksom på, at forskellige lovgivninger ikke altid anvender de samme betegnelser og definitioner for de samme eller tilsvarende begreber. En betegnelse kan have en særlig juridisk betydning i én lovgivning, mens en anden betegnelse kan anvendes om det samme eller et tilsvarende forhold i en anden. Du kan derfor være omfattet af regler i flere lovgivninger, selv om reglerne anvender forskellige betegnelser.

Eksempelvis anvendes betegnelsen *biosikring* i dyresundhedsloven om forhold, der i andre lovgivninger kan være beskrevet med betegnelser som *smittebeskyttelse, foranstaltninger,*

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

forebyggelse, *rengøring, hygiejnetiltag*. Tilsvarende dækker betegnelsen *virksomhed* i dyresundhedsloven over en lokalitet, hvor der holdes dyr eller avlsmateriale, og kan derfor ikke nødvendigvis sammenlignes med en virksomhed i traditionel forstand, eksempelvis en virksomhed med et CVR-nummer. Betegnelser for persongrupper kan også variere mellem lovgivninger. I dyresundhedsloven anvendes eksempelvis betegnelsen *operatør* om en person, der i hygiejneforordningen kan være betegnet *leder af en fødevarevirksomhed* eller *virksomhedsleder*. Læs mere om definitioner anvendt i denne vejledning i afsnit 2.2.

Det vigtige er, at anvende de rette betegnelser og definitioner i den rette sammenhæng. Du kan derfor kun forstå meningen med den lovgivning, du læser, ud fra de betegnelser og definitioner, der anvendes i netop denne. Definitioner og betegnelser fra én lovgivning kan således som udgangspunkt ikke overføres til en anden. En undtagelse for dette er dog, når forordninger fastsætter definitioner for betegnelser, som også gælder for supplerende regler i andre forordninger.

2.2. Definitioner

Dyresundhedsloven

Definitionerne gengivet nedenfor er lovbestemte definitioner, som fremgår af artikel 4 i dyresundhedsloven. Definitionerne gælder i dyresundhedsloven og i supplerende forordninger hertil. Listen er ikke udtømmende og visse definitioner nedenfor kan være beskrevet anderledes i anden lovgivning.

Artikel 4, nr. 1) **»dyr«:** hvirveldyr og hvirvelløse dyr.

Artikel 4, nr. 2) **»landdyr«:** fugle, landpattedyr, bier og humlebier.

Artikel 4, nr. 3. **»akvatiske dyr«:** dyr af følgende arter på alle udviklingstrin, herunder æg, sæd og gameter:

- Fisk, der tilhører overklassen Agnatha og klasserne Chondrichthyes, Sarcopterygii og Actinopterygii,
- akvatiske bløddyr, der tilhører rækken Mollusca, og
- akvatiske krebsdyr, der tilhører underrækken Crustacea.

Artikel 4, nr. 4) **»andre dyr«:** dyr af andre arter end arter, der er omfattet af definitionen af landdyr eller akvatiske dyr.

Artikel 4, nr. 5) **»opdrættede dyr«:** dyr, der holdes af mennesker; herunder for akvatiske dyrs vedkommende akvakulturdyr.

Artikel 4, nr. 6) **»akvakultur«:** opdræt af akvatiske dyr, hvor dyrene forbliver en eller flere fysiske eller juridiske personers ejendom i alle opdræts- eller dyrkningsfaserne, indtil de er høstet, bortset fra høst eller fangst med henblik på konsum af vildtlevende akvatiske dyr, der efterfølgende holdes midlertidigt indtil slagtetidspunktet uden at blive fodret.

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

Artikel 4, nr. 7) **»akvakulturdyr«:** alle akvatiske dyr, der indgår i akvakultur.

Artikel 4, nr. 9) **»fjerkræ«**: fugle, der opdrættes eller holdes i fangenskab med henblik på:

a) produktion af kød, konsumæg, andre produkter

b) fornyelse af fjervildtbestand

c) avl af fugle, der anvendes til de i litra a) og b) omhandlede produktionstyper.

Artikel 4, nr. 10) **»fugle i fangenskab«:** fugle, bortset fra fjerkræ, som holdes i fangenskab til ethvert andet formål end de i nr. 9) nævnte, herunder med henblik på opvisninger, kapflyvninger, udstillinger, konkurrencer, avl eller salg.

Artikel 4, nr. 11) **»selskabsdyr«:** dyr af de i bilag I opførte arter, som holdes i privat ikke-kommercielt øjemed. Følgende dyr er opført i bilag I del A og del B:

- **DEL A:**
  - Hunde (*Canis lupus familiaris*)
  - Katte (*Felis silvestris catus*)
  - Fritter (*Mustela putorius furo*).

- **DEL B:**
  - Hvirvelløse dyr (bortset fra bier, bløddyr, der tilhører rækken *Mollusca*, og krebsdyr, der tilhører underrækken *Crustacea*)
  - Vandlevende pryddyr
  - Padder og krybdyr
  - Fugle: andre fuglearter end høns, kalkuner, perlehøns, ænder, gæs, vagtler, duer, fasaner, agerhøns og strudsfugle (*Ratitae*))
  - Pattedyr: gnavere og kaniner, som ikke er bestemt til fødevareproduktion.

Artikel 4, nr. 12) **»person, der holder selskabsdyr«**: fysisk person, der holder selskabsdyr, hvilket kan omfatte en ejer af selskabsdyr.

Artikel 4, nr. 13) **»ejer af selskabsdyr«**: fysisk person, der er angivet som ejer i identifikationsdokumentet, jf. artikel 247, litra c), artikel 248, stk. 2, litra c), artikel 249, stk. 1, litra c), og artikel 250, stk. 2, litra c).

Artikel 4, nr. 14) **»ikkekommerciel flytning«**: enhver flytning af et selskabsdyr, der ledsager sin ejer, som

a) hverken har til formål at sælge eller på anden måde at overdrage ejendomsretten til det pågældende selskabsdyr, og

b) indgår i selskabsdyrets ejers flytning
   i. enten under dennes direkte ansvar eller
   ii. under ansvar af en bemyndiget person, hvis selskabsdyret er fysisk adskilt fra sin ejer.

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

Artikel 4, nr. 15) **»bemyndiget person«**: fysisk person, der har skriftlig bemyndigelse fra ejeren af et selskabsdyr til at foretage ikkekommerciel flytning af selskabsdyret på ejerens vegne.

Artikel 4, nr. 16) **»sygdom«:** forekomsten af infektion eller parasitangreb hos dyr, med eller uden kliniske eller patologiske tegn, forårsaget af en eller flere sygdomsfremkaldende agenser.

Art. 4, nr. 18) **»listeopførte sygdomme«**: sygdomme, der er listeopført i henhold til artikel 5, stk. 1.

Art. 4, nr. 20) **»listeopført art«:** en dyreart eller gruppe af dyrearter, der er opført på den i artikel 8, stk. 2, omhandlede liste, eller, for så vidt angår nye sygdomme, en dyreart eller gruppe af dyrearter, der opfylder kriterierne for listeopførte arter i artikel 8, stk. 2.

Artikel 4, nr. 22) **»risiko«:** sandsynligheden for indtræffen og det sandsynlige omfang af biologiske og økonomiske konsekvenser af en skadelig virkning på dyre- eller folkesundheden.

Artikel 4, nr. 23) **»biosikring«:** summen af håndteringsforanstaltninger og fysiske foranstaltninger til begrænsning af risikoen for introduktion, udvikling og spredning af sygdomme til, fra og inden for: en dyrebestand eller en virksomhed, en zone, et kompartment, et transportmiddel eller en hvilken som helst anden facilitet, lokalitet eller et hvilket som helst andet sted.

Artikel 4, nr. 24) **»operatør«:** enhver fysisk eller juridisk person, som er ansvarlig for dyr eller produkter, herunder for et begrænset tidsrum, bortset fra personer, der holder selskabsdyr, og dyrlæger.

Artikel 4, nr. 25) **»transportør«:** operatør, der transporterer dyr for egen regning eller for tredjemands regning.

Artikel 4, nr. 26) **»dyrefagperson«:** fysisk eller juridisk person, der i erhvervsøjemed beskæftiger sig med dyr eller produkter, bortset fra operatører og dyrlæger.

Artikel 4, nr. 27) **»virksomhed«:** lokalitet, struktur eller i tilfælde af frilandsopdræt omgivelser eller sted, hvor der midlertidigt eller permanent holdes dyr eller opbevares avlsmateriale, bortset fra: husstande, hvor der holdes selskabsdyr, dyrlægepraksisser eller -klinikker.

Artikel 4, nr. 28) **»avlsmateriale«:**

a) sæd, oocytter og embryoner bestemt til kunstig reproduktion, og

b) rugeæg.

Artikel 4, nr. 29) **»animalske produkter«:**

a) animalske fødevarer, herunder honning og blod

b) levende toskallede bløddyr, levende pighuder, levende sækdyr og levende havsnegle, der er bestemt til konsum, og

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

c) dyr, bortset fra dyr som omhandlet i litra b), der er bestemt til at blive klargjort med henblik på at blive leveret levende til den endelige forbruger.

Artikel 4, nr. 30) **»animalske biprodukter«:** hele kroppe eller dele af dyr, animalske produkter eller andre produkter fra dyr, som ikke er bestemt til konsum, bortset fra avlsmateriale

Artikel 4, nr. 31) **»afledte produkter«:** produkter, der er fremstillet ved en eller flere behandlinger, omdannelser eller trin i forarbejdningen af animalske biprodukter.

Artikel 4, nr. 32) **»produkter«:** avlsmateriale, animalske produkter, animalske biprodukter og afledte produkter.

Artikel 4, nr. 34) **»sundhedsstatus«:** sygdomsstatus med hensyn til de listeopførte sygdomme, der er relevante for en bestemt listeopført art, for så vidt angår:

a) et dyr,

b) dyrene i: en epidemiologisk enhed, en virksomhed, en zone, et kompartment, en medlemsstat, et tredjeland eller territorium.

Artikel 4, nr. 38) **»karantæne«:** dyrehold i isolation uden direkte eller indirekte kontakt med dyr uden for den pågældende epidemiologiske enhed med henblik på at sikre, at der ikke forekommer spredning af en eller flere angivne sygdomme, mens de isolerede dyr er under observation i et nærmere fastsat tidsrum og, hvis det er relevant, underkastes undersøgelser og behandling.

Artikel 4, nr. 45) **»hovdyr«**: dyr, der er opført i bilag III i dyresundhedsloven.

Artikel 4, nr. 48) **»afgrænset virksomhed«**: en permanent geografisk afgrænset virksomhed, der er oprettet på frivillig basis og godkendt med hensyn til flytninger, hvor dyrene:

d) opdrættes eller avles med henblik på udstillinger, uddannelse, bevaring af arter eller forskning,

e) holdes afgrænset og adskilt fra de omkringliggende omgivelser og

f) er omfattet af dyresundhedsovervågning og biosikringsforanstaltninger.

Hygiejneforordningen

Definitionerne gengivet nedenfor er lovbestemte definitioner, som anvendes i hygiejneforordningen. Visse definitioner kan være gengivet anderledes i anden lovgivning.

»fødevarevirksomhed«: ethvert offentligt eller privat foretagende, som med eller uden gevinst for øje udfører en hvilken som helst aktivitet, der indgår som et hvilket som helst led i produktionen, tilvirkningen eller distributionen af fødevarer jf. (EU) 178/2002, artikel. 3, nr. 2.

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

»Leder af en fødevarevirksomhed«: den eller de fysiske eller juridiske personer, der er ansvarlige for, at fødevarelovgivningens bestemmelser overholdes i den fødevarevirksomhed, som er under vedkommendes ledelse, jf. (EU) 178/2002, artikel. 3, nr. 3.

»primærproduktion«: produktion, opdræt eller dyrkning af primærprodukter, herunder høst, malkning og husdyrproduktion før slagtning. Begrebet omfatter også jagt og fiskeri og høst af vilde produkter, jf. (EU) 178/2002, artikel. 3, nr. 17.

»fødevarehygiejne«: i det følgende benævnt »hygiejne«: foranstaltninger og betingelser, der er nødvendige for at kontrollere risici og sikre, at en fødevare er egnet til konsum, hvis den anvendes som tilsigtet jf. (EU) 852/2004, artikel. 2, stk. 1, lit. a.

»primærprodukter«: produkter fra primærproduktionen, herunder jordbrugs- og husdyrbrugsprodukter, samt produkter fra jagt og fiskeri jf. (EU) 852/2004, artikel. 2, stk. 1, lit. b.

»virksomhed«: enhver enhed inden for en fødevarevirksomhed, jf. (EU) 852/2004, artikel. 2, stk. 1, lit c.

»kontaminering«: forekomst eller opståen af en risiko, jf. (EU) 852/2004, artikel. 2, stk. 1, lit f.

<u>Gennemførelsesforordningen til forordningen om animalske biprodukter</u>

Definitionerne gengivet nedenfor er lovbestemte definitioner, som anvendes i gennemførelsesforordningen (EU) 142/2011.

Forarbejdet animalsk protein: Animalsk protein, der udelukkende kommer fra kategori 3-materiale, som er behandlet i overensstemmelse med i bilag X, kapitel II, afsnit 1 (herunder blodmel og fiskemel), således at de er egnede til direkte anvendelse som fodermiddel eller til anden anvendelse i foderstoffer, herunder foder til selskabsdyr, eller til anvendelse i organiske gødningsstoffer eller jordforbedringsmidler; omfatter dog ikke blodprodukter, mælk, mælkebaserede produkter, produkter afledt af mælk, colostrum, colostrumprodukter, centrifuge- eller separatorslam, gelatine, hydrolyseret protein og dicalciumphosphat, æg og ægprodukter, herunder æggeskaller, tricalciumphosphat eller kollagen.

2.3. Faglige begreber

Nedenfor er udvalgte faglige begreber, som anvendes i denne vejledning, beskrevet:

Anmeldepligtig husdyrsygdom: En anmeldepligtig sygdom hos dyr er en sygdom, der skal indberettes til myndighederne med henblik på smitteforebyggelse; sygdommene fremgår af Listebekendtgørelsen[1].

[1] *Bekendtgørelse nr. 1246 af 20/11/2024 om lister over smitsomme sygdomme til lov om hold af dyr og anmeldepligt af sygdomme.*

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

Ekstern biosikring: Omfatter fysiske eller håndteringsmæssige tiltag, der har til formål at forhindre indførsel af smitte til et dyrehold samt spredning fra dyreholdet til omgivelserne.

Intern biosikring: Omfatter fysiske eller håndteringsmæssige tiltag, der har til formål at begrænse smittespredning inden for det enkelte dyrehold.

Kontakt: Enhver situation, hvor der kan ske direkte eller indirekte overførsel af smitte mellem dyr og mennesker, udstyr, køretøjer, foder eller omgivelser. Antallet og typen af kontakter har betydning for smitterisikoen.

Risikovurdering: I denne vejledning forstås en risikovurdering som en systematisk proces til at identificere og vurdere, hvilke smitterisici der er forbundet med et dyrehold eller en given aktivitet, med henblik på at fastlægge relevante biosikringstiltag.

Dyrehold: Et eller flere dyr, der holdes på en lokalitet.

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

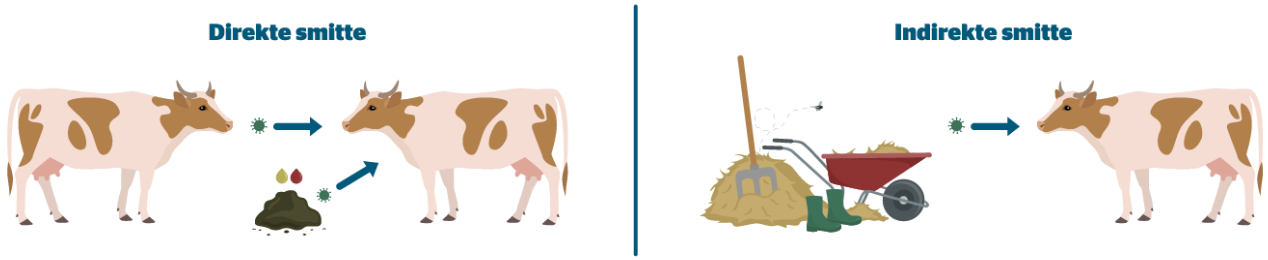
Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

3. HVORDAN SPREDES SMITTE?

Dette afsnit beskriver, hvordan sygdomsfremkaldende mikroorganismer kan spredes mellem dyr og mellem dyr og mennesker samt hvilke forskellige smitteveje, der er vigtige at være opmærksom på. Afsnittet gennemgår de grundlæggende principper for smittespredning, centrale smitteveje og sygdomme, der kan smitte mellem dyr og mennesker.

3.1. Hvordan smitter sygdomme?

Visse mikroorganismer, herunder bakterier, virus, svampe og parasitter, kan forårsage infektion og sygdom hos dyr og mennesker. Mikroorganismerne kan spredes fra et dyr (eller et menneske) til et andet enten ved **direkte** eller **indirekte smitte**. Ved direkte smitte sker smittespredningen ved direkte kontakt med et smittet individ eller dets blod, spyt, urin, afføring eller andre smittebærende kropsvæsker. Ved indirekte smitte sker smittespredningen indirekte via omgivelserne, hvor smitte overføres igennem et mellemled såsom insekter, transportmidler eller inventar og dermed uden direkte kontakt til et smittet individ. Mange sygdomme kan smitte på flere måder og både direkte og indirekte.

Figur 2. *Smitte kan spredes ved direkte kontakt mellem dyr eller via kropsvæsker og ekskrementer som urin, blod og afføring. Smitte kan også spredes indirekte via omgivelserne, herunder gennem udstyr, fodtøj, insekter, strøelse m.v.*

Direkte smitte sker f.eks. via:

- Tæt kontakt mellem dyr (f.eks. berøring eller kropskontakt)
- Kontakt mellem slimhinder (f.eks. via mund, næse eller øjne)
- Kønslig kontakt (f.eks. parring, bedækning, inseminering)
- Dråbesmitte ved hoste eller nys
- Direkte kontakt med inficeret blod, spyt, urin og afføring eller lignende
- Bid eller kontakt med sår, hvor smitte kan overføres direkte
- Smitte fra mor til afkom under drægtighed, ved fødsel eller via mælk (vertikal smitte)
- Fækal-oral smitte, hvor smitte fra afføring optages direkte i munden

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

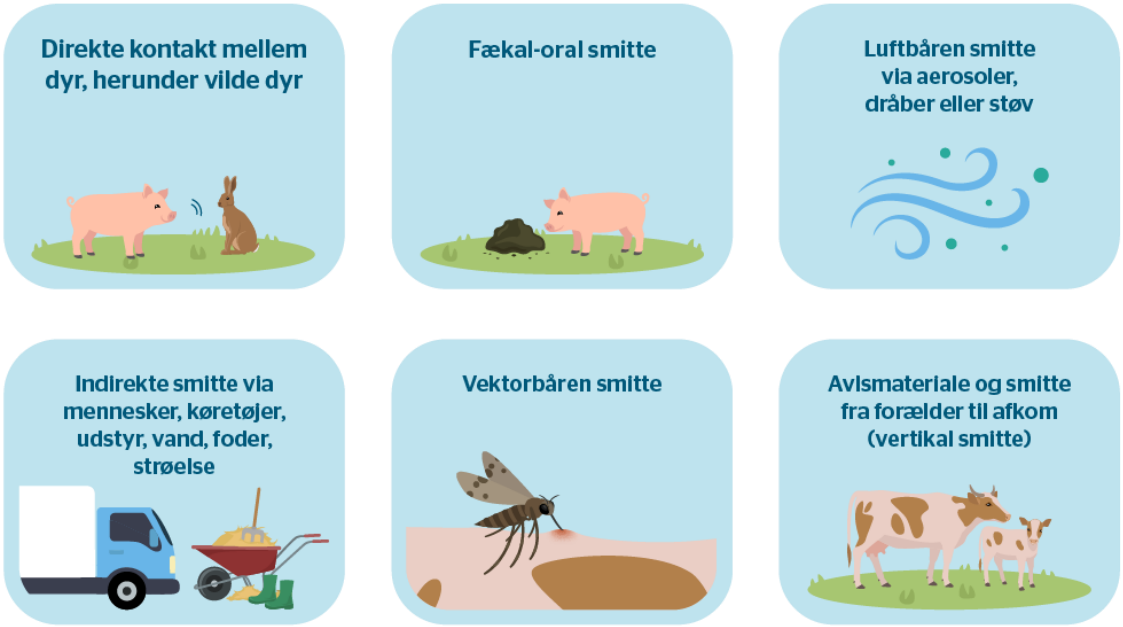
Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

Indirekte smitte sker f.eks. via:

- Luftbåren smitte, hvor smitte spredes gennem luften via små partikler (aerosoler), dråber eller støv
- Hunde, katte, vildtlevende dyr og skadedyr, som slæber smitte rundt mellem omgivelser
- Mennesker, tøj og fodtøj m.v., som er forurenet med smitte
- Fækal-oral smitte, hvor smitte fra afføring optages i munden igennem et mellemled, f.eks. via fodtøj, inventar eller transportmidler
- Foder, vand, strøelse, staldinventar, redskaber og transportmidler, som er forurenet med smitte fra f.eks. urin, afføring eller spyt
  Vektorbåren smitte, hvor insekter overfører smitte (f.eks. myg, mitter, fluer m.v.)

3.2. Centrale og vigtige smitteveje

I praksis kan smitte spredes via mange forskellige smitteveje. Det er derfor vigtigt, at du er opmærksom på din smitterisiko og arbejder med smittebeskyttelse ud fra en helhedsorienteret tilgang. Visse smitteveje går igen på tværs af sygdomme og dyrearter og er derfor særligt centrale og vigtige i arbejdet med smittebeskyttelse:

Figur 3. *Smitte kan ske på flere forskellige måder. Centrale og vigtige smitteveje som man bør være opmærksom på omfatter b.la. direkte kontakt mellem dyr, fækal-oral smitte, luftbåren smitte, indirekte smitte igennem omgivelser, vektorbåren smitte eller smitte i forbindelse med avl.*

Der findes også andre smitteveje, som kan være relevante for dig. Hvilke smitteveje der udgør den største risiko for smitte, og som det er vigtigt for dig at være opmærksom på, afhænger af dit dyrehold (f.eks. dyreart, antal og produktionsform) og dine aktiviteter. Eksempelvis er direkte kontakt mellem dyr er en vigtig smittevej, hvis du køber, sælger eller flytter dyr. Hvis du eller andre personer færdes blandt mange dyr, kan indirekte smitte via tøj, fodtøj eller

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

udstyr udgøre en særlig risiko. For dyr, der holdes udendørs, kan smitte via insekter være særligt relevant. Læs mere om hvordan du vurderer din smitterisiko i afsnit 6.

Læs mere om smitteveje i Dansk Veterinær Konsortiums rapport om *"Prioritering af alvorlige infektionssygdomme i de danske sektorer for grise, kvæg og fjerkræ"*.

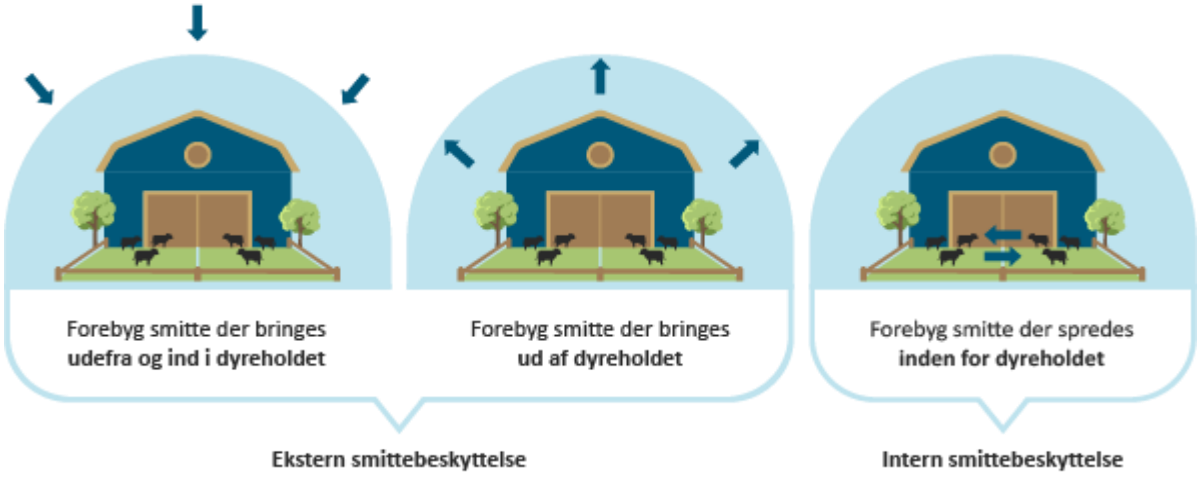
3.3. Zoonoser – sygdomme, der kan smitte mellem dyr og mennesker

Zoonoser er sygdomme, som kan overføres mellem dyr og mennesker. Smitte kan ske på flere måder, f.eks. via forurenede fødevarer, ved direkte kontakt med et smittet individ eller dets blod, spyt, urin, afføring eller andre smittebærende kropsvæsker eller ved indirekte kontakt med sygdomsfremkaldende mikroorganismer som overføres via et mellemled. Zoonoser opdeles typisk i **fødevarebårne zoonoser**, som f.eks. salmonella, der kan smitte gennem forurenede fødevarer, og **ikke-fødevarebårne zoonoser**, som f.eks. leptospirose der kan smitte fra hunde til mennesker eller husdyr-MRSA, der kan smitte frem og tilbage mellem dyr og mennesker. Eksempelvis forekommer husdyr-MRSA især i grise- og hestehold.

Læs mere om zoonoser på styrelsens hjemmeside.
Læs mere om fødevarebårne zoonoser på styrelsens hjemmeside.

4. HVORDAN KAN SMITTE FOREBYGGES?

Dette afsnit beskriver, hvordan smitte kan forebygges gennem smittebeskyttelse. Forebyggelse af smitte handler om at reducere risikoen for, at sygdomme introduceres, spredes eller føres ud af et dyrehold. Afsnittet gennemgår principperne for *ekstern* og *intern smittebeskyttelse*, forskellige smitteforebyggende tiltag samt særlige forhold ved sygdomme, der kan smitte mellem dyr og mennesker. Se også definitionen af *ekstern* og *intern smittebeskyttelse* i afsnit 2.3.

Figur 4. *Forebyggelse af smittespredning ind i et dyrehold, indenfor et dyrehold samt ud fra et dyrehold er en del af den eksterne og interne smittebeskyttelse.*

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

4.1. Ekstern og intern smittebeskyttelse

Smittebeskyttelse kan overordnet opdeles i **ekstern** og **intern smittebeskyttelse**. Begge dele er vigtige for at forebygge sygdom og begrænse smittespredning. Se også figur 4.

- **Ekstern smittebeskyttelse** handler om at forebygge, at smitte føres ind i eller forlader et dyrehold. Smitte kan spredes mellem dyrehold via dyr, mennesker og køretøjer, der færdes mellem forskellige dyreholdet, men også via udstyr, foder, strøelse og andre materialer Derudover kan vilde dyr, skadedyr, luftbåren smitte, avlsmateriale og husdyrgødning bidrage til, at smitte introduceres til eller spredes mellem dyrehold.

- **Intern smittebeskyttelse** handler om at begrænse smittespredning inden for det enkelte dyrehold. Smitte kan eksempelvis spredes internt i et dyrehold via direkte kontakt mellem dyr, ved flytninger af dyr, gennem personer, tøj eller fodtøj eller ved brug udstyr til flere dyr. Støv, foder, vand og strøelse samt biologisk materiale, døde dyr, selskabsdyr, vilde dyr og skadedyr kan også bidrage til intern smittespredning.

For at forebygge smitte bedst muligt er det vigtig at identificere de forhold, der udgør en risiko for ekstern og intern smittespredning. Hvilke smittebeskyttelsestiltag, der vil være effektive og relevante, afhænger derfor af det enkelte dyrehold, dyrearten, der holdes og de aktiviteter, der foregår.

4.2. Smitteforebyggende tiltag

Effektiv forebyggelse af smitte forudsætter, at man iværksætter en kombination af fysiske og håndteringsmæssige tiltag i sin dagligdag, når man håndterer dyr eller produkter heraf. Hvilke tiltag der er relevante, afhænger af det dyrehold man har, de aktiviteter der udføres, de sygdomme, der er aktuelle samt hvordan disse smitter m.v.

- **Fysiske tiltag** handler om at skabe fysiske barrierer mod smitte. Fysiske tiltag kan f.eks. omfatte indhegning, forrum med håndvask og tøjskifte samt mulighed for at holde syge eller nyankomne dyr fysisk adskilt fra andre dyr. Det kan også være særskilte områder til opbevaring af foder og udstyr. Fysisk tiltag kan desuden omfatte brug af værnemidler, f.eks. handsker, mundbind eller engangskitler, samt anvendelse af materialer der let kan rengøres og desinficeres.

- **Håndteringsmæssige tiltag** handler om at skabe daglige procedurer og rutiner, der forebygger smittespredning. Dette kan f.eks. omfatte procedurer for adgang til dyreholdet for personer, dyr og køretøjer samt retningslinjer for håndtering og pasning af dyr, herunder syge dyr. Det kan også omfatte håndhygiejne, rengøring og desinfektion af udstyr, transportkasser, redskaber, vandskåle eller foderbeholdere samt bekæmpelse af skadedyr og korrekt håndtering af biprodukter m.v.

Se også et overblik over eksempler på fysiske og håndteringsmæssige smittebeskyttelsestiltag i nedenstående skema.

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

Eksempler på fysiske tiltag er bl.a.	Eksempler på håndteringsmæssige tiltag er bl.a.
Indhegning, tagdækning, tætte døre, net m.v.	Procedure for modtagelse af nye dyr, f.eks. krav til karantæne, sundhedstjek, vaccination, m.v.
Adgangskontrol med låse, skiltning m.v.	Procedure for personadgang, f.eks. støvlevask, tøjskift, håndvask m.v.
Sluser og forrum med håndvask, bad og mulighed for tøjskifte / rengørings- og desinfektionszoner	Retningslinjer for køretøjer, f.eks. hvordan leverandører må komme til og fra dyreholdet
Ventilationssystemer med filtre	Retningslinjer for når dyr flyttes rundt internt, f.eks. tømning og rengøring af staldafsnit
Fysisk placering af anlæg, staldbygninger m.v.	Rengøring og desinfektion af udstyr, redskaber, vandskåle, fodertrug, køretøjer m.v.
Fysisk opdeling af rene og urene områder	Daglig pasning og pasningsrækkefølge, f.eks. raske dyr tilses før syge, yngre dyr tilses før ældre m.v.
Værnemidler såsom handsker, mundbind og dragter	Vaccination
Lukkede staldsystemer	Håndtering af tegn på sygdom og syge dyr
Separate staldafsnit til forskellige dyregrupper	Beredskabsplan ifm. sygdomsudbrud
Isolation eller karantænestalde til nye eller syge dyr	Retningslinjer for håndtering og bortskaffelse af gødning, døde dyr m.v.
Fysiske barrierer mod vildtlevende dyr og skadedyr	Løbende vedligeholdelse af inventar, udstyr m.v.
Særskilte transportveje for leverandører	Besøgsrækkefølge – dyrehold med lavere sundhedsstatus besøges sidst
Særskilte områder til gødning, døde dyr m.v.	Strategi for bekæmpelse af skadedyr

4.3. Zoonotisk smittebeskyttelse

Zoonotisk smittebeskyttelse handler om at minimere risikoen for spredning af zoonoser – sygdomme, der kan smitte mellem dyr og mennesker. Forebyggelse af zoonoser er vigtig af hensyn til både dyr og menneskers sundhed og for at beskytte dyr, mennesker og det omkringliggende samfund mod smitte. Det er derfor vigtigt at have kendskab til relevante zoonoser og deres smitteveje for at kunne forebygge smitte med de rette smittebeskyttelsestiltag.

Smittebeskyttelsestiltag for zoonoser kan bl.a. omfatte god hygiejne med grundig håndvask og eventuel desinfektion samt rengøring og desinfektion af udstyr og faciliteter. Det kan indebære procedurer for personadgang med adgang via forrum hvor der er mulighed for håndvask, omklædning og i visse dyrehold også bad. Det kan også være korrekt håndtering af foder, døde dyr og andre potentielle smittekilder, herunder tøj og udstyr, der anvendes i dyreholdet m.v. Hvilke smittebeskyttelsestiltag der bedst forebygger smitte afhænger af den enkelte sygdom, dennes smitteveje og modtagelige dyrearter. Læs mere om hvordan du vurderer smitterisikoen i dit dyrehold eller i forbindelse med dine aktiviteter i afsnit 6.

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

Et eksempel på en zoonose, der kan smitte mellem dyr og mennesker, er rabies eller husdyr-MRSA. Særligt husdyr-MRSA forekommer i over 90% af konventionelle grisehold og 8-10% af alle frilands- og økologiske grisehold. Husdyr-MRSA findes også i ca. 10% af danske hestehold, 2-5% af kvæghold og 0-1% i fjerkræhold og er derfor en zoonose, som det er vigtigt at kende til.

Du kan læse mere om smittebeskyttelse mod husdyr-MRSA på styrelsens hjemmeside.

Lovhenvisning:
Artikel 10, stk. 1-3, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/429 (dyresundhedsloven).
Artikel 4 og bilag I, del A i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 852/2004 af 29. april 2004 om fødevarehygiejne (hygiejneforordningen).

4.4. Smittebeskyttelse og antimikrobiel resistens (AMR)

Antimikrobiel resistens (AMR) betyder, at bakterier udvikler modstandsdygtighed over for antibiotika, så infektioner bliver vanskeligere at behandle. God smittebeskyttelse kan forebygge sygdomme hos dyr og dermed reducere behovet for antibiotikabehandling. Når brugen af antibiotika begrænses til de tilfælde, hvor det er nødvendigt, mindskes risikoen for udvikling og spredning af resistente bakterier. Smittebeskyttelse er derfor vigtig for både dyresundheden og folkesundheden.

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

5. ANSVAR, ROLLER OG KRAV TIL SMITTEBESKYTTELSE

Smittebeskyttelse er et fælles ansvar for alle, der holder eller arbejder med *dyr* og *produkter* fra dyr, både privat og i erhvervsøjemed. Formålet med smittebeskyttelse er at forebygge, at sygdomme kommer ind i et dyrehold udefra, spredes mellem dyr eller føres videre til andre dyrehold, mennesker eller det omkringliggende samfund. Se også figur 4.

I dyresundhedsloven skelnes mellem forskellige persongrupper, herunder *operatører*, *transportører, dyrefagpersoner, dyrlæger* og *personer, der holder selskabsdyr*. Hvilke krav til smittebeskyttelse, der gælder for dig, afhænger af, hvilken persongruppe du hører under, hvilken rolle du har, hvilke dyr du holder, hvilke aktiviteter du udfører, og den risiko for smittespredning der er forbundet hermed.

Uanset hvilken persongruppe du tilhører, har du et grundlæggende ansvar for at forebygge og begrænse spredningen af sygdomme gennem relevante smittebeskyttelsestiltag.

5.1. Operatører, herunder transportører

Dette afsnit henvender sig til alle personer, der i dyresundhedsloven hører under kategorien *operatører*, herunder *transportører,* og som i hygiejneforordningen betegnes som *virksomhedsledere* m.v. Afsnittet beskriver de generelle krav til smittebeskyttelse for denne persongruppe.

5.1.1. Hvornår er du en operatør?

I dyresundhedsloven betragtes du som *operatør*, hvis du er fysisk eller juridisk ansvarlig for *dyr* eller *produkter*, også hvis du er det i et begrænset tidsrum. Personer, der holder *selskabsdyr* i privat ikkekommercielt øjemed, betragtes ikke som en operatør, men holder du selskabsdyr i kommercielt øjemed, f.eks. som dyreopdrætter, betragtes du som operatør.

Du er derfor operatør, hvis du som udgangspunkt holder dyr, der ikke er selskabsdyr, og hvis du er ansvarlig for produkter fra dyr, herunder avlsmateriale, animalske produkter, animalske biprodukter og afledte produkter.

En operatør er således både dig, der ejer eller driver et dyrehold, har ansvaret for dyr, er virksomhedsleder, opdrætter selskabsdyr med henblik på salg eller frembringer eller er ansvarlig for animalske produkter. Det gælder både for store husdyrproducenter og for mindre hobby- og fritidsdyrehold med eksempelvis heste, får, geder eller høns.

Vær opmærksom på, at gruppen *operatører* kan minde om gruppen *dyrefagpersoner*. Forskellen mellem de to grupper ligger i hvem der holder ansvaret. Er du i tvivl om hvilken gruppe du hører under kan du læse mere om *dyrefagpersoner* i afsnit 5.3.

Se også definitionerne af *operatør*, *produkter, dyr, selskabsdyr* og *dyrefagperson* i afsnit 2.

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

5.1.2. Generelle krav til smittebeskyttelse for operatører

Som operatør er du ansvarlig for at efterleve en række krav, der har betydning for forebyggelse af sygdomme.

I skemaet nedenfor kan du se, hvilke generelle krav til smittebeskyttelse (biosikring), der gælder for dig som operatør. Skemaet er ikke udtømmende for alle krav, der stilles til operatører, og der kan gælde yderligere og mere detaljerede krav i visse situationer.

Generelle krav til smittebeskyttelse for operatører	
Område	**Lovkrav:** Operatører er ansvarlige for…
Dyresundhed	de opdrættede dyrs sundhed
Pasning	at sikre, at dyrene skal passes og håndteres på en måde, der understøtter deres sundhed og trivsel og mindsker risikoen for sygdom
Overvågning	at sikre relevant sygdomsovervågning og observere dyrenes sundhed og adfærd samt ændringer i produktionsparametre med henblik på at opdage forekomsten af anmeldepligtige og nye sygdomme
Smittebeskyttelse (biosikring)	at minimere risikoen for spredning af sygdomme herunder sygdomme, der kan smitte til mennesker gennem fødevarer
	at træffe efter omstændighederne relevante biosikringsforanstaltninger under hensyntagen til dyrearter, produktionstype, geografisk beliggenhed m.v.
Viden og kompetencer	at have passende viden om dyresygdomme, herunder sygdomme der kan overføres til mennesker (zoonoser)
	at have passende viden om biosikringsprincipper
	at have passende viden om sammenhængen mellem dyresundhed, dyrevelfærd og menneskers sundhed
	at have passende viden om god praksis for pasning og håndtering af de dyr, der er i deres varetægt
	at have passende viden om resistens overfor behandlingsmetoder, herunder antibiotikaresistens, og følgerne heraf
	at kontakte dyrlægen ved mistanke om anmeldepligtige sygdomme
	at give den person, der skal holde selskabsdyr, grundlæggende oplysninger om bl.a. dyresygdomme, smittebeskyttelse og pasning og pleje af dyrene, når ejendomsretten til et selskabsdyr overdrages
Samarbejde	at sikre at en dyrlæge aflægger dyresundhedsbesøg, hvis det er relevant på baggrund af de konkrete risici, som virksomheden udgør, og med en rimelig hyppighed med henblik på at forebygge sygdomme
	at samarbejde med myndigheder og dyrlæger om at gennemføre smitteforebyggende og bekæmpelsesforanstaltninger i dyresundhedsloven
Hygiejne	at sikre passende rengøring og desinfektion af b.la. staldbygninger, faciliteter, beholdere, fodertrug m.v. som anvendes til foder.
	at renholde husdyrproduktionsenheder, bygninger og fodringsudstyr, og at skifte foder og strøelse hyppigt, så det ikke fordærver

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

Er du operatør af en registreret, godkendt eller afgrænset virksomhed gælder der supplerende krav til smittebeskyttelse, som du skal følge. Se disse i afsnit 5.1.4.1-5.1.4.3.

Er du transportør (en undergruppe til operatører) gælder der ligeledes supplerende krav til smittebeskyttelse, som du skal følge. Se disse i afsnit 5.1.6.

Lovhenvisning:
Artikel 10, 11, 24 og 25 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/429 (dyresundhedsloven).
Artikel 4, stk. 1, samt bilag I, del A, afsnit II, punkt 4, litra a og h, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 852/2004 (hygiejneforordningen).
Artikel 5, stk. 5, samt bilag III, God fodringspraksis, Krav til Stald- og fodringsudstyr Europa-Parlamentets og Rådets Forordning (EF) Nr. 183/2005 (Foderhygiejneforordningen)
Artikel 12, 13 og 14 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1069/2009.
§ 27 i lovbekendtgørelse nr. 62 af 19. januar 2024 om hold af dyr.
§ 4 stk. 1 i bekendtgørelse nr. 1246 af 20. november 2024 (Listebekendtgørelsen).

5.1.3. Hvad betyder reglerne for mig som operatør?

For dig som operatør betyder reglerne, at du er ansvarlig for at minimere risikoen for at sprede smitte. Du skal observere dine dyrs sundhed og adfærd, så du kan reagere hurtigt ved tegn på sygdom. Du skal også sikre, at dyrene passes og håndteres på en måde, der understøtter deres sundhed og trivsel, samt besidde den nødvendige viden om dyresundhed, sygdomme, pasning af dyr, smittebeskyttelse m.v. for at kunne forebygge smittespredning effektivt og beskytte både dyrs og menneskers sundhed. Denne viden kan tilegnes igennem bl.a. uddannelse, erhvervserfaring eller rådgivning.

Du skal etablere relevante smittebeskyttelsestiltag og tilpasse din smittebeskyttelsesindsats til de konkrete forhold og risici, der gælder for dig, dit dyrehold og dine aktiviteter. Det kan eksempelvis være god hygiejne, rengøring og desinfektion, kontrol med adgang til dyrene eller korrekt håndtering af syge dyr, foder og udstyr. Du skal samarbejde med dyrlæger – og myndigheder, når det er nødvendigt – om forebyggelse og bekæmpelse af sygdomme, og sikre regelmæssige *dyresundhedsbesøg*, alt efter dit behov og smitterisiko. Der gælder desuden særlige regler for flytninger og indførsel af dyr, som du skal være opmærksom på. Læs mere om flytteregler i afsnit 13.

Reglerne betyder ikke, at alle operatører skal gøre og vide det samme. Risikoen for smittespredning varierer betydeligt afhængigt af bl.a. dyreart, hvordan dyrene holdes, antallet af dyr der holdes og de aktiviteter, der udføres. Risikoen kan også ændre sig over tid i forbindelse med nye aktiviteter, ændret trusselsbillede, sygdom i dit dyrehold m.v. Du skal derfor løbende tilpasse din smittebeskyttelsesindsats, hvis dette kræves, og sikre, at dine tiltag fungerer efter hensigten.

Samlet set betyder kravene, at du skal handle ansvarligt og med et risikobaseret fokus for at minimere risikoen for at sprede sygdom til dyr og mennesker.

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

Hvad betyder ”relevant” og ”passende” i praksis for mig som operatør?

I reglerne om smittebeskyttelse anvendes ofte betegnelser som »om nødvendigt«, »fornødne«, »relevante«, »passende« og »tilstrækkeligt«. Disse betegnelser skal forstås, som det niveau af viden, kompetencer og tiltag, der er nødvendigt for at opfylde reglernes formål. Der kan derfor ikke opstilles ét bestemt niveau af viden eller én bestemt smittebeskyttelsesforanstaltning, som er passende i alle dyrehold.

Generelt gælder det, at jo større risiko dit dyrehold eller dine aktiviteter udgør for spredning af sygdomme, desto større krav stilles der til både din smittebeskyttelsesindsats og viden. Hvad der er relevant eller passende afhænger derfor af de konkrete forhold og den risiko for smittespredning, der er forbundet med dit dyrehold og dine aktiviteter. Læs mere om hvordan du vurderer din smitterisiko i afsnit 6.

For et mindre hobbydyrehold med få dyr og begrænset kontakt til andre dyr kan det eksempelvis være passende viden at kunne genkende almindelige sygdomstegn og vide, hvornår der skal tilkaldes en dyrlæge. For et tilsvarende dyrehold, hvor dyr regelmæssigt flytter ind og ud af dyreholdet, vil risikoen typisk være større. Her kan det f.eks. være relevant at have et bredere kendskab til almindeligt forekommende sygdomme og deres smitteveje, så der kan iværksættes relevante smittebeskyttelsestiltag, f.eks. isolation af nye dyr fra resten af dyreholdet i en relevant periode, samt rengøring og desinfektion mellem dyrehold.

For store dyrehold eller aktiviteter, der involverer avl, mange dyr, forskellige dyrearter, hyppige flytninger eller omfattende kontakt til andre dyr og mennesker, vil risikoen ofte være højere. I sådanne tilfælde vil det typisk være nødvendigt at have et indgående kendskab til både almindeligt forekommende sygdomme men også relevante anmeldepligtige sygdomme, deres symptomer og smitteveje samt de smittebeskyttende foranstaltninger, der mest effektivt forebygger smittespredning, eftersom risikoen og konsekvenserne ved smitteudbrud er større. Se også figur 5 for vejledende eksempler på passende viden og smittebeskyttende tiltag.

Eksemplerne beskrevet ovenfor samt i figur 5 er vejledende. Det vil altid bero på en konkret vurdering, hvilken viden og hvilke smittebeskyttelsesforanstaltninger der er tilstrækkelige, relevante og passende i din situation.

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

Figur 5. *Vejledende eksempler på passende viden og smittebeskyttelsestiltag i forbindelse med forskellige dyrehold. Det vil altid bero på en konkret vurdering, hvilken viden og hvilke smittebeskyttelsesforanstaltninger der er tilstrækkelige, relevante og passende.*

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

5.1.4. Supplerende krav til smittebeskyttelse for operatører af registrerede, godkendte og afgrænsede virksomheder

I dyresundhedsloven forstås en *virksomhed* som en "lokalitet eller område", hvor der midlertidigt eller permanent holdes dyr eller avlsmateriale, bortset fra dyrlægepraksisser eller husstande med privat ikkekommercielt hold af selskabsdyr. Se også definitionen af *virksomhed* i afsnit 2.

Begrebet virksomhed i dyresundhedsloven skal ikke forveksles med en virksomhed i traditionel forstand, som har et CVR-nummer. En virksomhed er i dyresundhedsloven ethvert sted hvor der opholder sig dyr. Altså et sted med en adresse. Afhængigt af de dyr, der holdes, eller aktiviteter, der udføres på virksomheden, dvs. stedet, kan der være krav om, at virksomheden skal **registreres** eller **godkendes** hos Fødevarestyrelsen. Der findes også en særlig type godkendt virksomhed, som kaldes en **afgrænset virksomhed** f.eks. zoologiske anlæg, som man kan ansøge om at blive, hvis man ønsker at kunne flytte dyr på særlige vilkår.

For operatører af registrerede, godkendte eller afgrænsede virksomheder gælder der supplerende krav til smittebeskyttelse. Som operatør af disse virksomheder skal du derfor leve op til de generelle krav til smittebeskyttelse, som beskrevet i afsnit 5.1.2, samt de supplerende krav, der gælder for virksomhedstypen. De supplerede krav gennemgås i det følgende.

5.1.4.1. Supplerende krav til operatører af registrerede virksomheder

Virksomheder, hvor der holdes landdyr, akvakulturdyr eller hvor der indsamles, produceres, forarbejdes eller opbevares avlsmateriale, skal som minimum registreres hos Fødevarestyrelsen. Visse typer aktiviteter kræver dog godkendelse. Se mere om godkendte virksomheder i afsnit 5.1.4.2.

Skemaet nedenfor angiver de supplerende krav til smittebeskyttelse, som gælder for dig som operatør af en registreret virksomhed, foruden de krav som er beskrevet i afsnit 5.1.2. Skemaet er ikke udtømmende for samtlige krav til registrerede virksomheder, og der kan gælde yderligere og mere detaljerede krav.

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

Supplerende krav til smittebeskyttelse for operatører af registrerede virksomheder	
Område	**Lovkrav:** Operatører af registrerede virksomheder er ansvarlige for…
Registrering	at sikre, at virksomheden er registreret hos Fødevarestyrelsen
Fortegnelser og dokumentation	at føre og vedligeholde fortegnelser om virksomheden og de dyr der holdes, herunder arter, antal, dødelighed, flytninger, biosikringsforanstaltninger, overvågning, behandlinger m.v.* samt kunne fremvise disse for myndigheden **Hvilke fortegnelser der skal føres afhænger af dyreart, aktiviteter samt ens smitterisiko.*
Sporbarhed	at sikre identifikation og sporbarhed af dyr og produkter
	at sikre sporbarhed på foder til dyr med henblik på at kunne reagere, hvis foder er farlig eller indeholder smitte, som kan føre til sygdomme
Flytninger	at overholde generelle og specifikke krav til flytninger fra og til virksomheder* **Læs mere om krav til flytninger i afsnit 13*

Læs mere om registrerede virksomheder på styrelsens hjemmeside.

Lovhenvisning:
Artikel 84, 93, 102, 103, 105, 112-115, 121 (sporbarhed), 124-125 (alle typer flytninger – også nationalt) og 126-129 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/429 (dyresundhedsloven).
Del II, afsnit III, del III i Kommissionens delegerede forordning (EU) 2019/2035.
Artikel 4, stk. 1, samt bilag I, del A, afsnit III Journaler, punkt 8, litra a) i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 852/2004 (hygiejneforordningen).
Artikel 5, stk. 1, samt bilag I, Del A, afsnit II Journaler, punkt 2, litra e) i Europa-Parlamentets og Rådets Forordning (EF) Nr. 183/2005 (Foderhygiejneforordningen)

5.1.4.2. Supplerende krav til operatører af godkendte virksomheder

Virksomheder, hvor der udføres aktiviteter, som udgør en væsentlig dyresundhedsmæssig risiko, skal godkendes af Fødevarestyrelsen, inden aktiviteterne påbegyndes. Det gælder bl.a. virksomheder der:

- sammenbringer hovdyr eller fjerkræ og flytter dyrene til en anden medlemsstat, eller modtager dyr fra en anden medlemsstat
- håndterer avlsmateriale fra kvæg, svin, får, geder eller heste, som flyttes til en anden medlemsstat
- driver rugeri, hvorfra rugeæg eller fjerkræ flyttes til en anden medlemsstat, eller
- udfører andre aktiviteter med opdrættede landdyr, som udgør en væsentlig dyresundhedsmæssig risiko.
- opdrætter akvakulturdyr.

Skemaet nedenfor angiver de supplerende krav til smittebeskyttelse, som gælder for dig som operatør af en godkendt virksomhed, foruden de krav som er beskrevet i afsnit 5.1.2. Skemaet

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

er ikke udtømmende for samtlige krav til godkendte virksomheder, og der kan gælde yderligere og mere detaljerede krav.

Supplerende krav til smittebeskyttelse for operatører af godkendte virksomheder	
Område	**Lovkrav:** Operatører af godkendte virksomheder er ansvarlige for…
Godkendelse	sikre, at virksomheden er godkendt af myndigheden, før aktiviteter påbegyndes* **Læs mere om betingelser for godkendelse nedenfor.*
Fortegnelser og dokumentation	at føre og vedligeholde fortegnelser om virksomheden og de dyr, som holdes, herunder arter, antal, dødelighed, flytninger, biosikringsforanstaltninger, overvågning, behandlinger m.v.* **Hvilke fortegnelser, der skal føres, afhænger af dyreart, aktiviteter samt ens smitterisiko.*
Sporbarhed	at sikre identifikation og sporbarhed af dyr og produkter
Flytninger af dyr	at overholde generelle og specifikke krav til flytninger fra og til virksomheder* **Læs mere om krav til flytninger i afsnit 13.*
Område	**Betingelser for godkendelse:** For at opnå godkendelse skal særlige betingelser opfyldes. Operatører skal sikre…
Faciliteter	at virksomheden har etableret relevant karantæne, isolation og andre biosikringsforanstaltninger, hvor dette er relevant for den pågældende virksomhedstype
	at virksomheden råder over faciliteter og udstyr, der i tilstrækkelig grad forebygger og begrænser risikoen for smittespredning
Drift af virksomheden	at virksomheden kan drives på en måde, der ikke udgør en uacceptabel risiko for spredning af listeopførte og nye sygdomme
Personale og kompetencer	at virksomheden råder over personale, der har den fornødne uddannelse til at kunne varetage virksomhedens aktiviteter
Dokumentation	at der er etableret et system, der sætter den pågældende operatør i stand til overfor myndigheden at godtgøre, at kravene for godkendte virksomheder er opfyldt

Læs mere om godkendelse af virksomheder på styrelsens hjemmeside.

Lovhenvisning:
Artikel 94, 96, 97, 102, 103, 105-107, 121, 124-125 (alle typer flytninger – også nationalt), 126-129, samt relevante artikler om flytning af hovdyr og fjerkræ og avlsmateriale heraf og 152 (flytninger til udlandet) i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/429 (dyresundhedsloven).
Artikel Del II og III i Kommissionens delegerede forordning (EU) 2019/2035.

5.1.4.3. Supplerende krav til operatører af afgrænsede virksomheder

Afgrænsede virksomheder er en særlig type godkendte virksomheder, som man frivilligt kan ansøge om at blive, såfremt man ønsker at kunne flytte dyr på særlige vilkår. De omfatter typisk zoologiske anlæg, forsknings- og laboratoriefaciliteter eller lignende, hvor dyr

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

opdrættes eller avles med henblik på udstillinger, uddannelse, artsbevaring eller forskning. For afgrænsede virksomheder gælder der helt særlige forpligtelser til smittebeskyttelse.

Skemaet nedenfor angiver de generelle supplerende krav til smittebeskyttelse, som gælder for dig som operatør af en afgrænset virksomhed, foruden de krav som er beskrevet i afsnit 5.1.2. Skemaet er ikke udtømmende for alle gældende krav til afgrænsede virksomheder, og der kan gælde yderligere og mere detaljerede krav.

Supplerende krav til smittebeskyttelse for operatører af afgrænsede virksomheder	
Område	**Lovkrav:** Operatører af afgrænsede virksomheder er ansvarlige for…
Godkendelse	at sikre, at virksomheden er godkendt som afgrænset virksomhed af myndigheden* **Læs mere om betingelser for godkendelse nedenfor.*
Fortegnelser	at føre og vedligeholde skærpede fortegnelser om virksomhedens dyrebestand, flytninger, sundhedsstatus, biosikringsforanstaltninger, resultater af overvågning og diagnostiske undersøgelser m.v.* **Krav til fortegnelser for afgrænsede virksomheder er mere omfattende end andre virksomheder.*
Sporbarhed	at sikre identifikation og sporbarhed af dyr og produkter
Flytninger af dyr	at sikre, at der kun modtages dyr fra andre afgrænsede virksomheder eller dyr, der har været genstand for en karantæneperiode som er passende ift. relevante sygdomme, hvis dyrene kommer fra en ikke afgrænset virksomhed
Undersøgelser	indføre fornødne ordninger for gennemførelse af post mortem-undersøgelser i passende faciliteter på virksomheden eller i et laboratorium
Samarbejde	at sikre bistand fra en dyrlæge, som er ansvarlig for at føre tilsyn med virksomhedens aktiviteter, overholdelse af godkendelsesbetingelser samt plan for sygdomsovervågning
Område	**Betingelser for godkendelse:** For at opnå godkendelse skal særlige betingelse opfyldes. Operatører skal sikre…
Afgrænsning og adgangskontrol	at virksomheden er klart afgrænset, og dyrs og mennesker adgang til faciliteter med dyr kontrolleres
Karantæne og isolation	at der er etableret relevant karantæne, isolation og andre biosikringsforanstaltninger, og at der er egnede faciliteter hertil
Indfangning og håndtering af dyr	at der er passende midler til rådighed til at indfange, indespærre og om nødvendigt fastholde og isolere dyr
Konstruktion, faciliteter og udstyr	at sikre, at virksomheden råder over faciliteter og udstyr, der i tilstrækkelig grad forebygger og begrænser risikoen for smittespredning
	at opstaldningsforhold er passende og konstrueret således, at kontakt med dyr udefra forhindres
	at opstaldningsforhold er konstrueret således at inspektion og eventuel nødvendig behandling let kan foretages
	at opstaldningsforhold er konstrueret så gulve, vægge, andet materiale eller udstyr let kan rengøres og desinficeres

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

Sygdomsovervågnings-plan og kontrol	at der er etableret en relevant sygdomsovervågning samt, at der gennemføres og ajourføres en sygdomsovervågningsplan, der omfatter behørig kontrol af dyrene for zoonoser
Drift af virksomheden	at virksomheden kan drives på en måde, der ikke udgør en uacceptabel risiko for spredning af listeopførte og nye sygdomme
Personale og kompetencer	at virksomheden råder over personale, der har den fornødne uddannelse til at kunne varetage virksomhedens aktiviteter
Dokumentation	at der er etableret et system, der sætter den pågældende operatør i stand til overfor myndigheden at godtgøre, at kravene for godkendte virksomheder er opfyldt

Læs mere om godkendelse af virksomheder på styrelsens hjemmeside.

Lovhenvisning:
Artikel 95, 96, 97, 102, 121, 124-125 (alle typer flytninger – også nationalt), 126-129, samt relevante artikler om flytning af hovdyr og fjerkræ og avlsmateriale heraf og 152 (flytninger til udlandet) i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/429 (dyresundhedsloven).
Artikel 16, 17, 32 og Del 9 i Kommissionens delegerede forordning (EU) 2019/2035.

5.1.5. Hvornår er du en transportør?

I dyresundhedsloven betragtes du som *transportør,* hvis du transporterer dyr enten for egen regning eller for andre. Se også definitionen af *transportør* i afsnit 2.

En transportør er således både dig, der transporterer dyr – landdyr og akvakulturdyr – for egen regning, og dig, der transporterer dyr for andres regning, uanset om transporten sker som led i erhverv eller i andre sammenhænge. Eksempler kan være dig, som er landmand og kører egne kvæg til slagteri, dig som er hesteejer, og transporterer din hest til stævne eller dig som er chauffør ansat i et transportfirma, og kører grise mellem besætninger.

Transportører er en undergruppe til operatører. Det betyder, at du som transportør også skal overholde de regler, der gælder for operatører, som beskrevet i afsnit 5.1.2.

Hvis du alene transporterer hunde, katte, fritter eller andre selskabsdyr som led i *ikkekommercielle flytninger*, enten som *ejer af selskabsdyr* eller som *bemyndiget person*, betragtes du ikke som transportør, og skal alene overholde de krav, der gælder for *ejere af selskabsdyr*. I reglerne kaldes det en ikkekommerciel flytning, når et selskabsdyr (kæledyr) rejser til eller fra et andet land som led i privat rejseaktivitet og ikke i forbindelse med salg, handel eller anden erhvervsmæssig aktivitet. Se definitionerne på *ikkekommercielle flytninger, ejer af selskabsdyr* og *bemyndiget person* i afsnit 2.

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

5.1.6. Supplerende krav til smittebeskyttelse for transportører

Da flytninger af *dyr* generelt udgør en stor risiko for smittespredning, skal du som transportør overholde en række supplerende krav, der gælder specifikt for transport af dyr. Visse transportaktiviteter kræver, at du er registreret hos Fødevarestyrelsen. Dette omfatter transportører, der flytter hovdyr, herunder klovdyr, fjerkræ samt hunde, katte og fritter mellem EU-lande eller til og fra tredjelande (dvs. lande udenfor EU). Hvis du kun transporterer dyr inden for Danmarks grænser, skal du ikke registreres. Krav om registrering må ikke forveksles med krav om autorisation i henhold til transportforordningen.

Du hører ikke under begrebet transportør, hvis du alene foretager *ikkekommercielle flytninger* af *selskabsdyr* som *ejer af selskabsdyr* eller som *bemyndiget person*. Det ville f.eks. være hvis du tager dit selskabsdyr med på ferie til udlandet. Der gælder dog andre krav til denne type flytninger. Læs mere selskabsdyr i afsnit 5.2 og flytninger i afsnit 13.

Du skal som transportør både leve op til de generelle krav til smittebeskyttelse som gælder for operatører, som beskrevet i afsnit 5.1.2, og de supplerende krav, der gælder for transportører.

I skemaet nedenfor kan du se, hvilke generelle supplerede krav til smittebeskyttelse (biosikring), der gælder for dig som transportør. Skemaet er ikke udtømmende, og der kan gælde yderligere og mere detaljerede krav for specifikke transporter af dyr.

Supplerende krav til smittebeskyttelse for transportører

Område	**Lovkrav:** Transportører er ansvarlige for…
Registrering	at sikre, at du er registreret hos Fødevarestyrelsen som transportør, hvis du transporterer opdrættede hovdyr, fjerkræ, hunde, katte og fritter mellem medlemsstater eller til og fra tredjelande, inden aktiviteten påbegyndes* **Hvis du alene foretager ikkekommercielle flytninger af hund, kat og fritter som ejer af selskabsdyr eller som bemyndiget person, skal du ikke registreres som transportør.*
Dyresundhed og sundhedsstatus	at træffe relevante forbyggende biosikringsforanstaltninger for at sikre, at dyrs sundhedsstatus ikke bringes i fare under transport
	at træffe relevante forbyggende biosikringsforanstaltninger for at sikre, at transport af dyr ikke er årsag til spredning af listeopførte sygdomme
Smittebeskyttelse (biosikring)	at gennemfører biosikringsforanstaltninger i forbindelse med udstyr og transportmidler i overensstemmelse med de risici, som transporten er forbundet med
	at de transportmidler, bl.a. containere, der anvendes til transport af dyr, herunder til rugeæg, kun indeholder dyr af samme art, kategori og type og samme sundhedsstatus
Konstruktion af transportmiddel	at de anvendte transportmidler er konstrueret således at dyr, herunder rugeæg, ikke kan slippe eller falde ud
	at de anvendte transportmidler er konstrueret således at udslip af ekskrementer, strøelse, foder, fjer, væsker m.v. undgås eller minimeres
	at de anvendte transportmidler er konstrueret således, at visuel inspektion af dyrene er mulig

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

Bekæmpelse af insekter og gnavere	at bekæmpe insekter og gnavere i forbindelse med udstyr og transportmidler i overensstemmelse med de risici, som transporten er forbundet med
Rengøring og desinfektion	at rengøring og desinfektion af udstyr og transportmidler gennemføres i overensstemmelse med de risici, som den pågældende transport er forbundet med
	at de anvendte transportmidler eller andre genstande, der udgør en dyresundhedsrisiko, bliver rengjort og desinficeret hurtigst muligt efter hver transport – for akvakulturdyr gælder dette mellem sendinger* **For transportmidler til akvakulturdyr skal rengøring og desinfektion ske efter en myndighedsgodkendt protokol. Kravet om rengøring og desinfektion gælder ikke for visse dyr og aktiviteter. Der kan i visse tilfælde være undtagelser for kravet om rengøring og desinfektion af transportmidler til klovbærende dyr.*
	at de containere, der anvendes, enten er ubrugte, engangscontainere eller containere, som er rengjort og desinficeret efter brug* **Dette krav gælder ikke for bl.a. transport af dyr af hestefamilien inden for en og samme medlemsstat, medmindre de pågældende dyr af hestefamilien er bestemt til slagtning. Kravet gælder ligeledes ikke for visse andre aktiviteter og dyrearter som f.eks. dyreudstillinger, humlebier m.v.*
Fortegnelser og dokumentation	At føre og vedligeholde fortegnelser om de transporterede dyr, virksomheder besøgt, rengøring og desinfektion, ledsagelsesdokumenter, dato og klokkeslæt for de forskellige aktiviteter m.v.* samt kunne fremvise disse for myndigheden **Hvilke fortegnelser der skal føres afhænger af dyreart, aktiviteter samt ens smitterisiko.*

Læs mere om registrering som transportør på styrelsens hjemmeside.
Læs mere om autorisation som transportør på styrelsens hjemmeside.
Læse mere om transport af levende dyr på styrelsens hjemmeside.
Læs mere om rengøring og desinfektion af transportmidler på styrelsens hjemmeside.

Lovhenvisning:
Artikel 10 stk. 1, artikel 3 stk. 4, artikel 4 litra a. nr. II, artikel 11 stk. 1, artikel 87, 93, 104, 125, 188 og 192 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/429 (dyresundhedsloven).
Artikel 4–6 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2020/688
Artikel 3 og 34 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2019/2035
Artikel 3 og 4 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2020/990
Bekendtgørelse nr. 1084 af 14 august 2023 om undtagelser fra visse krav om rengøring og desinfektion af transportmidler til klovbærende dyr

5.1.7. Hvad betyder reglerne for mig som transportør?

For dig, som er transportør, betyder reglerne, at du er ansvarlig for at forebygge og begrænse risikoen for at sprede smitte i forbindelse med din transport af dyr. Du skal anvende relevante smittebeskyttende tiltag og håndtere dyr og produkter fra dyr samt køretøjer og udstyr på en måde, der mindsker risikoen for at sprede sygdomme mellem dyr, dyrehold, mennesker og geografiske områder.

Hvilke tiltag, der vil være tilstrækkelige, afhænger af den konkrete transport og risikoen for smittespredning, der er forbundet hermed. Tiltag kan eksempelvis indebære, at du har

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

kendskab til de transporterede dyrs sundhedsstatus, sørger for forsvarlig opsamling og bortskaffelse af gødning eller undgår unødig kontakt mellem dyr fra forskellige dyrehold.

Som transportør skal du sikre, at transportmidler, containere og udstyr rengøres og desinficeres efter hver transport – eller mellem sendinger, hvis dette kræves. Du skal samtidig overholde de krav til dokumentation og sporbarhed, der gælder for den transport, du foretager.

Reglerne betyder ikke, at alle transportører skal gøre det samme. Risikoen for smittespredning afhænger blandt andet af de dyrearter, der transporteres, transportens omfang samt de områder og *virksomheder*, der køres mellem. Du skal derfor tilpasse dine smittebeskyttelsestiltag til de konkrete risici, der er forbundet med din transport.

Samlet set betyder kravene, at du som transportør skal handle ansvarligt og på en måde, der mindsker risikoen for at sprede smitte, når du flytter dyr.

5.2. Personer, der holder selskabsdyr

Dette afsnit henvender sig til dig, som holder *selskabsdyr*, både midlertidigt og permanent i et privat ikkekommerciel øjemed. Det vil sige dig, som ejer selskabsdyr, bruger selskabsdyr til jagt eller andre fritidsaktiviteter, samt dig, der rejser med disse til eller fra udlandet efter reglerne om *ikkekommerciel flytning af selskabsdyr*.

Afsnittet beskriver de generelle krav til smittebeskyttelse for denne persongruppe, som i reglerne kaldes henholdsvis *person, der holder selskabsdyr*, *ejer af selskabsdyr* og *bemyndiget person*, når denne agerer på vegne af en ejer af selskabsdyr. Se også definitioner nævnt med kursiv i afsnit 2.

5.2.1. Hvornår er du en person, der holder selskabsdyr?

I dyresundhedsloven betragtes du som *person, der holder selskabsdyr* hvis du holder eller har ansvaret for selskabsdyr. Foretager du *ikkekommercielle flytninger* af disse dyr, dvs. rejser med dem til og fra udlandet, betragtes du som *ejer af selskabsdyr* per definition. Du kan også være en *bemyndiget person*, hvis du har fået en skriftlig bemyndigelse fra en *ejer af selskabsdyr* til at agere på deres vegne.

Holder du *selskabsdyr* med henblik på fødevareproduktion (f.eks. kaniner) eller i andet kommercielt øjemed (f.eks. dyreopdræt), anses du for at være operatør, og skal opfylde kravene til smittebeskyttelse for disse. Krav til operatører er beskrevet i afsnit 5.1.2.

Se definitionerne af *person der holder selskabsdyr, ejer af selskabsdyr*, *bemyndiget person* og *selskabsdyr* i afsnit 2.

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

I skemaet nedenfor kan du se, hvilke dyrearter, der i dyresundhedsloven er defineret som selskabsdyr:

Selskabsdyr
Følgende dyrearter er i dyresundhedsloven defineret som selskabsdyr:

- **Hunde**
- **Katte**
- **Fritter**
- **Padder**
- **Krybdyr**
- **Kaniner og gnavere** (som ikke er bestemt til fødevareproduktion)
- **Vandlevende pryddyr** (f.eks. fisk, hvirvelløsedyr og padder til pynt i akvarier og damme)
- **Fugle** (undtagen høns, kalkuner, perlehøns, ændrer, gæs, vagtler, duer, fasaner, agerhøns og strudsefugle)
- **Hvirvelløse dyr** (undtagen bier, bløddyr, der tilhører rækken *Mollusca*, og krebsdyr, der tilhører underrækken *Crustacea*)

Andre arter af dyr end dem, som er nævnt i ovenfor, uanset om de måtte holdes i privat ikkekommercielt øjemed, betragtes ikke som *selskabsdyr*. De vil i stedet blive betragtet som enten *landdyr*, *akvatiske dyr* eller *andre dyr*, hvor kravene til operatører gælder.

5.2.2. Generelle krav til smittebeskyttelse for personer, der holder selskabsdyr

Privat, ikkekommercielt hold af *selskabsdyr*, herunder rejser med *selskabsdyr* (ikkekommercielle flytninger), indebærer generelt en lavere risiko for smittespredning end andre former for dyrehold og aktiviteter, f.eks. landbrug. Det skyldes bl.a., at selskabsdyr normalt holdes i mindre antal, at kontakten til andre dyrehold typisk er begrænset, og at flytninger af dyrene som udgangspunkt sker i et mindre omfang. Samtidig vil et eventuelt sygdomsudbrud ofte have mindre konsekvenser end sygdomsudbrud i større dyrehold. Kravene til smittebeskyttelse er derfor mindre omfattende for denne persongruppe. Der gælder dog fortsat krav om, at man skal mindske risikoen for spredning af sygdomme.

I skemaet nedenfor kan du se hvilke krav til smittebeskyttelse (biosikring), der gælder for dig som holder selskabsdyr.

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

Generelle krav til smittebeskyttelse for personer, der holder selskabsdyr samt ejere af selskabsdyr (herunder bemyndigede personer)	
Område	**Lovkrav:** Personer, der holder selskabsdyr samt ejere af selskabsdyr er ansvarlige for..
Dyresundhed	de opdrættede dyrs sundhed
Pasning	at sikre at dyrene skal passes og håndteres på en måde der understøtter deres sundhed og trivsel og mindsker risikoen for sygdom
Smittebeskyttelse (biosikring)	at minimere risikoen for spredning af sygdomme
Flytning	at overholde specifikke regler for ikkekommercielle flytninger af selskabsdyr
Samarbejde	at kontakte sin dyrlæge ved mistanke om en anmeldepligtig sygdom
	at samarbejde med myndigheder og dyrlæger om at gennemføre sygdomsforebyggelses- og bekæmpelsesforanstaltninger

Læs mere om selskabsdyr på styrelsens hjemmeside.

Lovhenvisning:
Artikel 10, stk. 1, litra a, jf. stk. 3, Del VI og bilag I, del A, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/429 (dyresundhedsloven).
Kommissionens delegerede forordning (EU) 2026/131 af 20. januar 2026 om supplerende regler til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/429 for så vidt angår dyresundhedsmæssige krav til ikkekommerciel flytning af selskabsdyr
§ 27 i lovbekendtgørelse nr. 62 af 19. januar 2024 om hold af dyr.

5.2.3. Hvad betyder reglerne for mig som person, der holder selskabsdyr?

For dig, som holder *selskabsdyr*, betyder reglerne, at du er ansvarlig for dine dyrs sundhed. Du skal sikre, at dine dyr passes og håndteres på en måde, der understøtter deres sundhed.

Du skal være opmærksom på forhold, der kan sprede sygdomme mellem dyr samt mellem dyr og mennesker, og så vidt muligt forebygge og begrænse risikoen for smittespredning. Det kan for eksempel være ved at holde øje med sygdomstegn hos dit dyr eller sørge for relevante vaccinationer, hvis du rejser med dit dyr til områder, hvor bestemte sygdomme forekommer. Du bør også være opmærksom på risikoen for at indføre sygdomme til Danmark, når du f.eks. køber hunde, katte eller andre dyr af ukendt oprindelse fra udlandet.

Du skal samarbejde med dyrlæger (og myndigheder), når det er nødvendigt. Det betyder eksempelvis, at du skal kontakte din dyrlæge ved mistanke om alvorlig eller anmeldepligtig sygdom (f.eks. rabies), følge anbefalinger fra myndighederne, og medvirke til, at eventuelle smitteforebyggende tiltag kan gennemføres. Samarbejdet handler om at sikre, at alvorlige anmeldepligtige sygdomme kan håndteres hurtigt og effektivt, så de ikke spredes.

Hvis du rejser med *selskabsdyr* til og fra andre lande (dvs. foretager *ikkekommercielle flytninger* af selskabsdyr), enten som *ejer af selskabsdyr* eller *bemyndiget person*., skal du være

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

opmærksom på, at der gælder særlige regler. Det skyldes, at flytninger generelt indebærer en øget risiko for smittespredning.

Ved flytning af dyr som f.eks. hunde eller katte inden for EU eller til og fra tredjelande (dvs. lande uden for EU) gælder der f.eks. krav om vaccination og dokumentation i form af EU-selskabsdyrspas eller dyresundhedscertifikat før du må rejse med dyret. Du kan læse mere om flytninger af dyr i afsnit 13.

Samlet set betyder kravene, at du som person, der holder selskabsdyr, har et ansvar for at sikre god dyresundhed i dit eget dyrehold og bidrage til at beskytte andre dyr mod smitte.

Læs mere om ikkekommerciel flytning af selskabsdyr på styrelsens hjemmeside.

5.3. Dyrefagpersoner

Dette afsnit henvender sig til alle, der i dyresundhedsloven hører under definitionen *dyrefagperson*. Afsnittet beskriver de generelle krav til smittebeskyttelse (biosikring) for denne persongruppe.

5.3.1. Hvornår er du en dyrefagperson?

I dyresundhedsloven betragtes du som en *dyrefagperson*, hvis du i erhvervsøjemed beskæftiger dig med *dyr* eller *produkter*, herunder avlsmateriale, animalske produkter og biprodukter m.v. Det kan f.eks. være dig, som er inseminør, klovbeskærer, dyrepasser, landbrugsarbejder, staldpersonale, veterinærsygeplejerske, skadedyrsbekæmper, hundefrisør eller hestemassør.

Dyrefagpersoner er personer, der typisk udfører et praktisk arbejde med dyr eller produkter, og skal ikke forveksles med *operatører*. Operatører er dem, som har det overordnede ansvar for de dyr eller produkter, der arbejdes med. Man er derfor enten en dyrefagperson eller operatør.

Hvis du arbejder med dyr eller produkter som led i dit arbejde, men ikke har det overordnede ansvar, vil du typisk være dyrefagperson. Det kan for eksempel være som landbrugsarbejder i en kvæg-, svine- eller fjerkræbesætning. Selvom du arbejder med dyrene til daglig, er det ikke dig, der er operatør, hvis ansvaret for dyreholdet ligger hos en ejer, virksomhedsleder eller anden ansvarlig person. Det afgørende er derfor ikke, hvem der udfører det praktiske arbejde, men hvem der har det overordnede ansvar.

Se definitionerne af *dyrefagperson, operatør, dyr* og *produkter* i afsnit 2.

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

5.3.2. Generelle krav til smittebeskyttelse for dyrefagpersoner

Som *dyrefagperson* besidder du en særlig faglig viden om de dyr eller produkter, du beskæftiger dig med. Du har derfor et særligt ansvar for så vidt angår viden og forebyggelse af smitte.

I skemaet nedenfor kan du se, hvilke generelle krav til smittebeskyttelse (biosikring), der gælder for dig som *dyrefagperson*.

Generelle krav til smittebeskyttelse for dyrefagpersoner	
Område	**Lovkrav:** Dyrefagpersoner er ansvarlige for…
Smittebeskyttelse (biosikring)	at tage skridt til at minimere risikoen for spredning af sygdomme, i forbindelse med at de i erhvervsøjemed beskæftiger sig med dyr og produkter
Viden	at have passende viden om dyresygdomme, herunder sygdomme der kan overføres til mennesker (zoonoser)
	at have passende viden om biosikringsprincipper
	at have passende viden om sammenhængen mellem dyresundhed, dyrevelfærd og menneskers sundhed
	at have passende viden om god praksis for pasning og håndtering af de dyr, der er i deres varetægt
	at have passende viden om resistens overfor behandlingsmetoder, herunder antibiotikaresistens, og følgerne heraf
Samarbejde	at samarbejde med dyrlæge og myndigheder ved mistanke om anmeldepligtige sygdomme
	at samarbejde med myndigheder og dyrlæger om at gennemføre sygdomsforebyggelses- og bekæmpelsesforanstaltninger

Lovhenvisning:
Artikel 10, stk. 2 og stk. 5, artikel 11, stk. 1-3 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/429 (dyresundhedsloven).
§ 27 i lovbekendtgørelse nr. 62 af 19. januar 2024 om hold af dyr.
Artikel 4, stk. 1, samt bilag I, del A, afsnit II, punkt 4, litra e), i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 852/2004 (hygiejneforordningen).
Artikel 5, stk. 5, samt bilag III, God fodringspraksis, Personale i Europa-Parlamentets og Rådets Forordning (EF) Nr. 183/2005 (Foderhygiejneforordningen)

5.3.3. Hvad betyder reglerne for mig som dyrefagperson?

For dig, som er *dyrefagperson*, betyder reglerne, at du i dit arbejde med dyr eller produkter er ansvarlig for at bidrage til at forebygge og begrænse spredning af sygdomme. Du skal derfor besidde den viden, der er nødvendig for at kunne udføre dine opgaver forsvarligt og på en måde, der mindsker risikoen for smitte mellem dyr samt mellem dyr og mennesker.

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

Den viden, du skal besidde, omfatter bl.a. kendskab til relevante dyresygdomme, sygdomme der kan smitte mellem dyr og mennesker (zoonoser), smittebeskyttelsesprincipper (biosikring), god praksis for pasning og håndtering af de dyr, du arbejder med, samt forståelse for sammenhængen mellem dyresundhed, dyrevelfærd og menneskers sundhed m.v. Denne viden kan tilegnes gennem f.eks. uddannelse, erhvervserfaring eller rådgivning.

Du skal desuden være opmærksom på sygdomstegn hos de dyr, du arbejder med, og reagere, hvis du bliver opmærksom på forhold, der kan udgøre en smitterisiko. Får du mistanke om en anmeldepligtig sygdom, skal en dyrlæge kontaktes. Du skal samarbejde med dyrlæger og myndigheder, når det er nødvendigt. Det kan f.eks. indebære, at du følger dyrlægens instrukser om håndtering af syge dyr eller følger eventuelle anbefalinger fra myndighederne for så vidt angår smittebeskyttelse.

Reglerne betyder ikke, at alle dyrefagpersoner skal gøre og vide det samme. Hvilke handlinger og hvilken viden, der er nødvendig, afhænger af de dyr eller produkter, du arbejder med, de aktiviteter, du udfører, og den risiko for smittespredning, der er forbundet med arbejdet.

Hvad betyder ”relevant” og ”passende” i praksis for mig som dyrefagperson?

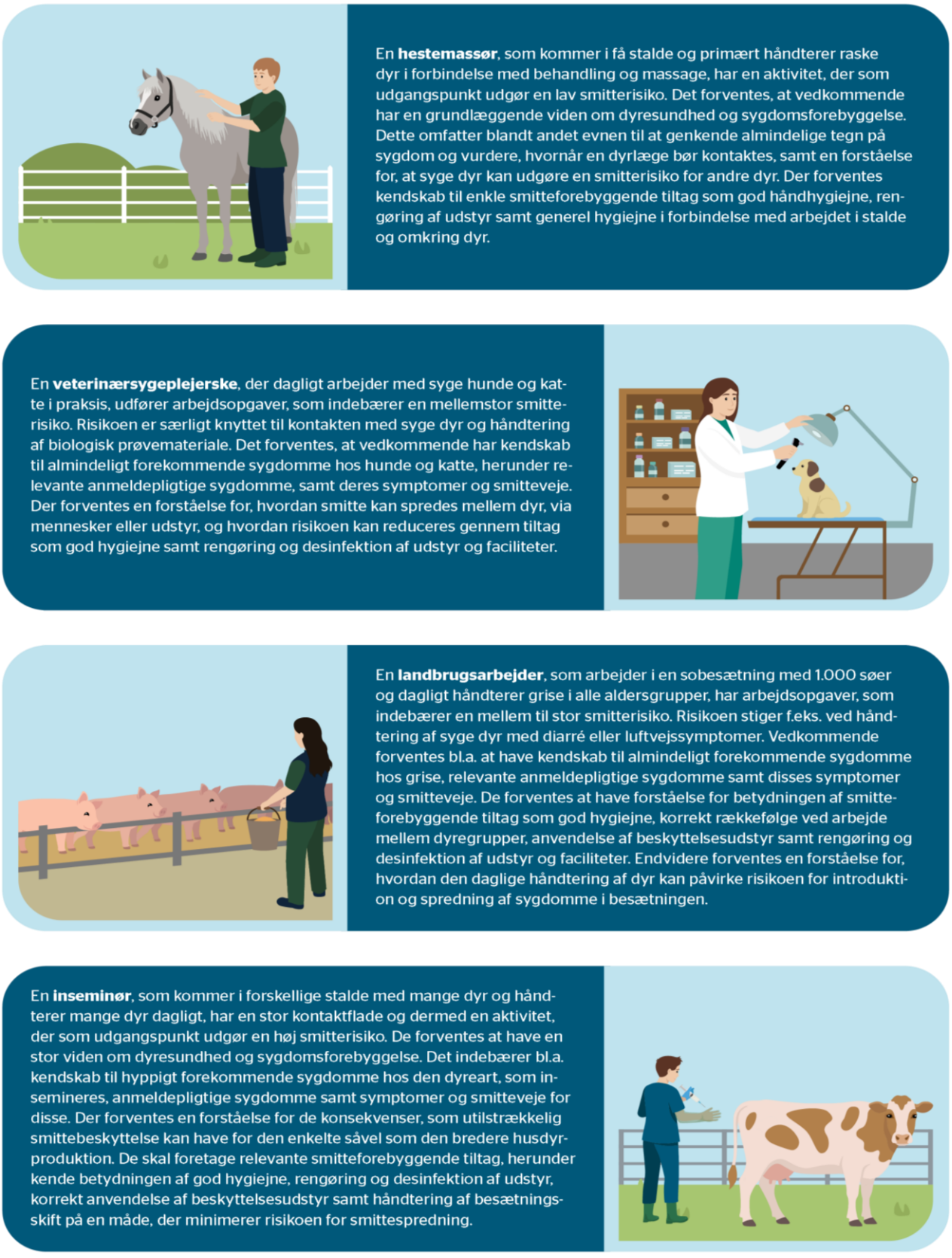
I reglerne om smittebeskyttelse anvendes ofte begreber som »om nødvendigt«, »fornødne«, »relevante«, »passende« og »tilstrækkeligt«. Disse begreber skal forstås som det niveau af viden, kompetencer og tiltag, der er nødvendigt for at opfylde reglernes formål.

Generelt gælder det, at jo større risiko et dyrehold eller en aktivitet udgør for spredning af sygdomme, desto større krav stilles der til både din smittebeskyttelse og viden. For dyrefagpersoner stilles der særligt krav til at have ”passende” viden, og den viden, du forventes at have, skal stå mål med de opgaver, du udfører, og den risiko for smittespredning, der er forbundet med disse. Det vil derfor være forskelligt fra situation til situation, hvad du skal vide, men du skal som minimum besidde den viden, der er nødvendig for at kunne udføre dine arbejdsopgaver forsvarligt. Læs mere om hvordan du vurderer din smitterisiko i afsnit 6.

For dig, som eksempelvis arbejder med selskabsdyr såsom hunde eller katte, vil dit vidensniveau afhænge af, om du f.eks. arbejder med raske eller syge dyr. Er du f.eks. hundefrisør, vil det være passende, at du kan genkende almindelige tegn på sygdom, vide, hvornår en dyrlæge bør kontaktes, kende til typiske smitteveje samt forstå, hvilket niveau af hygiejne, såsom håndvask og rengøring af udstyr, der er nødvendigt for i passende grad at forebygge smittespredning. Arbejder du derimod med syge dyr, vil kravet til din viden typisk være mere omfattende, da syge dyr udgør en større risiko.

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

Figur 6. *Vejledende eksempler på hvad passende viden ifm. forskellige dyrehold og aktiviteter kan være, som dyrefagperson. Hvilken viden, der er passende for den enkelte, vil altid bero på en konkret vurdering.*

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

Arbejder du dagligt med mange dyr, f.eks. produktionsdyr, forskellige dyrearter eller i aktiviteter, hvor sygdomme lettere kan spredes eller få store konsekvenser, vil der være behov for et højere vidensniveau. Det kan eksempelvis være tilfældet for medarbejder i en kvægproduktion med tæt kontakt til mange dyr eller en klovbeskærer, som kommer i mange forskellige stalde og dermed har en stor kontaktflade. Det kan også være en dyrepasser i en zoologisk have, som håndterer forskellige dyrearter med varierende smitterisiko, og hvor der er offentlig adgang. I disse tilfælde vil det være nødvendigt at have et mere indgående kendskab til hyppigt forekomne sygdomme, smitteveje og smittebeskyttelsesforanstaltninger samt betydningen af utilstrækkelig smitteforebyggelse. Se også figur 6 for vejledende eksempler.

Eksemplerne angivet ovenfor samt i figur 6 er vejledende. Det vil altid bero på en konkret vurdering, hvilken viden der er tilstrækkelig for den enkelte.

5.4. Dyrlæger

Dette afsnit henvender sig til dig, som er dyrlæge. Afsnittet beskriver de generelle krav til smittebeskyttelse (biosikring) for denne persongruppe.

5.4.1. Dyrlægers rolle og aktiviteter

Dyrlæger spiller en central rolle i forebyggelsen, overvågningen, håndteringen og bekæmpelsen af smitsomme dyresygdomme, herunder zoonoser. Dyrlæger udfører en række forskellige aktiviteter indenfor dyresundhedsloven, som omfatter bl.a. rådgivning, dyresundhedsbesøg, sygdomsudredninger, sygdomsovervågning, sygdomsbekæmpelse og medicinanvendelse.

Dyrlæger bidrager gennem deres arbejde til at identificere sygdomme, vurdere smitterisici samt bistå og rådgive operatører, personer der holder selskabsdyr og andre personer om dette, herunder smittebeskyttelse og sygdomshåndtering. De udgør derfor en vigtig veterinærfaglig ressource og spiller en central rolle som bindeled mellem viden og praksis indenfor dyresundhed og smittebeskyttelse.

5.4.2. Generelle krav til smittebeskyttelse for dyrlæger

Som dyrlæge besidder du specialiseret veterinærfaglig viden om dyresundhed, sygdomsforebyggelse, diagnostik, behandling og medicinanvendelse m.v. Du har derfor et særligt ansvar for aktivt at anvende denne viden i forbindelse med dine aktiviteter, som bl.a. kan omfatte dyresundhedsbesøg og rådgivning, samt at sikre, at du ikke selv udgør en smitterisiko gennem dine aktiviteter.

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

I skemaet nedenfor kan du se hvilke generelle krav til smittebeskyttelse (biosikring), der gælder for dig som dyrlæge.

Generelle krav til smittebeskyttelse for dyrlæger	
Område	**Lovkrav:** Dyrlæger er ansvarlige for…
Smittebeskyttelse (biosikring)	at træffe alle fornødne foranstaltninger til at forhindre introduktion, udvikling og spredning af sygdomme
	at træffe foranstaltninger for at sikre, at sygdomme opdages tidligt, ved at foretage korrekt diagnosticering og differentialdiagnosticering til udelukkelse eller bekræftelse af sygdom
Faglig rådgivning, dyresundhedsbesøg og sundhedsrådgivningsaftaler	at spille en aktiv rolle for så vidt angår bevidstgørelse om dyresundhed og bevidsthed om sammenhængen mellem dyresundhed, dyrevelfærd og menneskers sundhed
	at spille en aktiv rolle for så vidt angår bevidstgørelse om resistens overfor behandlingsmetoder, herunder antimikrobiel resistens, og følgerne heraf
	i forbindelse med dyresundhedsbesøg, som aflægges med henblik på sygdomsforebyggelse, at rådgive om biosikring og andre dyresundhedsspørgsmål af relevans for den pågældende type virksomhed og de arter og kategorier af opdrættede dyr på virksomheden
	i forbindelse med dyresundhedsbesøg, som aflægges med henblik på sygdomsforebyggelse, at opdage og oplyse om tegn på forekomsten af listeopførte eller nye sygdomme
	at udøve veterinær sundhedsrådgivning til de operatører, som dyrlægen har indgået sundhedsrådgivningsaftaler med **Dette gælder for de dyrehold som er underlagt krav om en sundhedsrådgivningsaftale eller hvor operatøren frivilligt har indgået en aftale om sundhedsrådgivning.*
Forebyggende indsats	at spille en aktiv rolle for så vidt angår tidlig opdagelse af og hurtigt indsats over for sygdomme
	at spille en aktiv rolle for så vidt angår sygdomsforebyggelse
Viden og kompetencer	at opretholde og udvikle deres faglige kapacitet vedrørende deres aktiviteter
Samarbejde	at indberette og anmelde anmeldepligtige sygdomme til myndigheden
	at samarbejde med myndigheder, operatører, dyrefagpersoner og personer, der holder selskabsdyr, om at gennemføre smitteforebyggende og bekæmpelsesforanstaltninger

Lovhenvisning:

Artikel 12, stk. 1 og 3, artikel 25, stk. 2 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/429 (dyresundhedsloven).
§ 2, § 8 og § 10 og § 11 i bekendtgørelse af lov om dyrlæger nr. 64 af 19. januar 2024.
§ 4, stk. 2 og stk. 3, og § 5-6 i bekendtgørelse nr. 1246 af 20. november 2024 (Listebekendtgørelsen).
§ 34 a, stk. 1-4 i bekendtgørelse nr. 62 af 19. januar 2024 af lov om hold af dyr

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

5.4.3. Hvad betyder reglerne for mig som dyrlæge?

For dig som dyrlæge betyder reglerne, at du i forbindelse med dit virke har et særligt ansvar for aktivt at bidrage til forebyggelse, tidlig opdagelse og bekæmpelse af smitsomme sygdomme. Du skal anvende din veterinærfaglige viden til at identificere sygdomstegn, foretage relevant diagnostik og differentialdiagnostik samt rådgive operatører, personer der holder selskabsdyr m.fl. om smitterisici og andre forhold af betydning for dyresundheden. Det kan f.eks. være rådgivning om relevante sygdomstegn, sygdomsforebyggelse, smittebeskyttelsestiltag og ansvarlig anvendelse af medicin m.v. i forbindelse med et dyresundhedsbesøg eller ved en konsultation.

Du skal derudover vedligeholde og udvikle dine faglige kompetencer, så din viden til enhver tid er tilstrækkelig i forhold til de aktiviteter, du udfører, de smitterisici, du håndterer, og den rådgivning, du giver. Din viden kan vedligeholdes og udvikles igennem f.eks. erhvervserfaring, kurser, efteruddannelse og lignende.

Som praktiserende dyrlæge vil du typisk besøge eller tilse dyr fra forskellige dyrehold og regelmæssigt håndtere syge eller mistænkt syge dyr. Dette, sammenholdt med din faglige viden, stiller særlige krav til, at du i din egen ageren, udviser høj faglig ansvarlighed og konsekvent anvender relevante smittebeskyttelsestiltag, så du ikke introducerer eller spreder sygdomme mellem dyr, mellem dyrehold eller mellem dyr og mennesker.

Du skal udøve den fornødne smittebeskyttelse i forbindelse med dine aktiviteter, herunder ved besøg i dyrehold, under konsultationer, ved håndtering af dyr samt i forbindelse med prøveudtagning og behandling m.v.

Du skal være opmærksom på tegn på anmeldepligtige eller nye sygdomme og samarbejde med myndighederne ved bl.a. at indberette og anmelde anmeldepligtige sygdomme og, når dette kræves, gennemføre nødvendige forebyggelses- og bekæmpelsesforanstaltninger.

Reglerne betyder ikke, at alle dyrlæger skal gøre og vide det samme. Hvilke handlinger og hvilken viden, der er nødvendig, afhænger af, hvilke aktiviteter du udfører, og den risiko for smittespredning, der er forbundet med disse.

5.4.3.1. Dyresundhedsbesøg og sundhedsrådgivningsaftaler

<u>Dyresundhedsbesøg</u>

I dyresundhedsloven er operatører forpligtede til at sikre, at en dyrlæge ved behov aflægger dyresundhedsbesøg med henblik på sygdomsforebyggelse i de dyrehold, som de har ansvaret for. Hyppigheden af besøg fastsættes ud fra det enkelte dyreholds risikoprofil, herunder dyrearter, produktionsform og forekomst af smitsomme sygdomme i området i samarbejde mellem operatøren og dyrlægen.

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

Som led i dyresundhedsbesøg, skal du som dyrlæge kunne rådgive om smittebeskyttelse og øvrige forhold af betydning for dyresundheden. Du skal være opmærksom på tegn på anmeldepligtige eller nye sygdomme og oplyse operatøren om relevante symptomer og tiltag.

Sundhedsrådgivningsaftaler

For visse besætningstyper med kvæg, grise og mink kan der være krav om indgåelse af en sundhedsrådgivningsaftale. Kravet afhænger af antal dyr.

Det er også muligt at lave frivillige sundhedsrådgivningsaftaler i besætninger med grise og kvæg, samt får, geder og akvakulturdyr hvor antallet af dyr er under den gældende tærskelværdi, og hvor der derfor ikke er et direkte krav om sundhedsrådgivningsaftale.

Reglerne om sundhedsrådgivningsaftaler for kvæg og grise fastsætter, uanset om aftalen er indgået obligatorisk eller frivilligt, krav til rådgivning, rapportering og systematisk opfølgning for så vidt angår smittebeskyttelse og supplerer dermed de generelle krav om dyresundhedsbesøg i dyresundhedsloven. I besætninger med mink er der krav om, at dyrlægen underviser i smittebeskyttelse ved første besøg, samt at emnet indgår ved rådgivningsbesøg.

Som led i en sundhedsrådgivningsaftale skal du som dyrlæge gennemføre regelmæssige rådgivningsbesøg, hvor smittebeskyttelse indgår som et fast og tilbagevendende element i rådgivningen i henhold til gældende aftaletype, dog skal dette ske mindst én gang årligt.

For de frivillige sundhedsrådgivningsaftaler for får og geder samt akvakulturdyr er der ikke direkte krav om fast opfølgning på smittebeskyttelse, men det indgår indirekte af de emner, der skal gennemgås ved rådgivningsbesøgene.

For at kunne yde den relevante rådgivning for operatører, kan det være relevant, at du som dyrlæge orienterer dig i kravene til smittebeskyttelse for operatører.

Lovhenvisning:

Artikel 25, stk. 1 og 2 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/429 (dyresundhedsloven).
§ 4, stk. 2 og stk. 3 i bekendtgørelse nr. 1246 af 20. november 2024 (Listebekendtgørelsen).
Bekendtgørelse nr. 994 af 25. maj 2021 om sundhedsrådgivningsaftaler for akvakulturvirksomheder.
Bekendtgørelse nr. 993 af 25. maj 2021 om sundhedsrådgivningsaftaler for fåre- og gedebesætninger.
Bekendtgørelse nr. 992 af 25. maj 2021 om sundhedsrådgivningsaftaler for kvægbesætninger.
Bekendtgørelse nr. 991 af 25. maj 2021 om sundhedsrådgivningsaftaler for svinebesætninger.
Bekendtgørelse nr. 86 af 27. januar 2023 om obligatorisk sundhedsrådgivning for minkbesætninger.

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

6. SMITTEBESKYTTELSE SKAL BASERES PÅ DIN SMITTERISIKO – VURDERING AF DIN SMITTERISIKO

Dette afsnit henvender sig til alle der arbejder med smittebeskyttelse, herunder særligt operatører, der skal vurdere den smitterisiko, der er forbundet med deres dyrehold og aktiviteter, for at kunne træffe de rette smittebeskyttelsesforanstaltninger.

Kravene om smittebeskyttelse er i lovgivningen formuleret med det formål, at smittebeskyttelsestiltag skal tilpasses den konkrete situation og dermed den smitterisiko, der er forbundet med det enkelte dyrehold eller den pågældende aktivitet. Dette er for at sikre, at de tiltag, man iværksætter, er relevante og reelt bidrager til at reducere smitterisikoen.

For at kunne vurdere, hvilke smittebeskyttelsesforanstaltninger, du derfor skal træffe for at leve op til kravet om smitteforebyggelse, er det en forudsætning, at du kender den smitterisiko, dit dyrehold eller dine aktiviteter udgør.

Har du brug for hjælp til at vurdere din smitterisiko, kan du søge hjælp hos en dyrlæge, brancheorganisation eller anden rådgiver. Læs mere om rådgivning og hjælp til vurdering af smitterisiko og smittebeskyttelsesbehov i afsnit 8.

6.1. Hvad er en smitterisiko?

Smitterisiko er sandsynligheden for, at en sygdom introduceres, opstår eller spredes, samt hvor alvorlige konsekvenser det kan have for både dyr, mennesker og samfund, hvis det sker. Se også definitionen på *risiko* i afsnit 2.

Når man vurderer en smitterisiko, ser man på, hvor let smitte kan introduceres i et dyrehold eller som følge af en aktivitet, hvordan smitte kan sprede sig mellem dyrene, og i hvilken grad den kan bringes videre til andre dyrehold eller eventuelt fra og til mennesker. Man skal derfor også vurdere, hvor alvorlige konsekvenser et muligt sygdomsudbrud kan medføre.

Hvor alvorlige og omfattende konsekvenserne af et sygdomsudbrud vil være, afhænger af den konkrete sygdom. Nogle sygdomme medfører kun milde symptomer og begrænsede konsekvenser, såsom restriktioner på flytning af dyr fra dyreholdet, mens andre kan føre til alvorlig sygdom, høj dødelighed, betydelige tab af produktion og store økonomiske konsekvenser for både den enkelte og samfundet. Visse sygdomme kan også påvirke fødevaresikkerheden, medføre handelsrestriktioner eller kræve omfattende bekæmpelsesforanstaltninger, såsom restriktioner på flytning af dyr eller aflivning af dyr i et område.

En smitterisiko bruges som et vigtigt redskab i arbejdet med at forebygge og begrænse sygdomsudbrud, da det hjælper med at prioritere ens **eksterne** og **interne** smittebeskyttelsesindsatser, så man kan sætte ind der, hvor risikoen er størst, og dermed forebygge smitte bedst muligt. En smitterisiko er ikke statisk, og kan ændre sig over tid. Det er derfor vigtigt løbende at forholde sig til sit dyrehold og de aktiviteter, man udfører, da ændringer heri kan medføre en ændret smitterisiko.

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

6.2. Hvilken smitterisiko er forbundet med dit dyrehold eller dine aktiviteter?

Der er stor forskel på, hvilken smitterisiko forskellige dyrehold og aktiviteter udgør. Generelt gælder, at jo flere dyr der er i et dyrehold, og jo flere kontakter, der er mellem dyr, mennesker, køretøjer, udstyr og forskellige dyrehold m.v., desto flere potentielle smittesituationer forekommer der, og desto større bliver smitterisikoen. Hvis mange dyr holdes samlet et sted kan sygdomme også sprede sig hurtigere og dermed få større konsekvenser. Det samme gælder, hvis man selv bevæger sig imellem mange forskellige dyrehold, hvor man kan sprede smitte rundt til flere områder. Se også figur 7.

Figur 7. *Illustrering af lav til høj smitterisiko på baggrund af dyrehold og aktiviteter. Som udgangspunkt stiger risikoen med antallet af dyr og antallet af kontakter. Kontakter er enhver situation hvor smitte kan overføres, dvs. f.eks. ved fysisk kontakt mellem dyr, menneskers kontakt med dyr, ved brug af redskaber, i forbindelse med transport at dyr m.v.*

Ud over antallet af dyr og antallet af kontakter påvirkes smitterisikoen i dyrehold eller i forbindelse med ens aktiviteter også af en række andre faktorer, blandt andet:

- Hvilken dyreart der holdes
- Om der er flere dyrearter i dyreholdet
- Om dyrene holdes indendørs eller udendørs
- Om dyrene holdes i en *husstand med selskabsdyr* eller på en *virksomhed*, eventuelt med henblik på videresalg
- Produktionstype
- Indretningen af faciliteter
- Lokale forhold, geografisk beliggenhed og klima
- Hvilke aktiviteter der foretages, f.eks. om dyr flyttes, mange mennesker kommer i kontakt med dyrene osv.

Nedenfor kan du læse nærmere om ovenstående faktorer.

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

Dyreholdets sammensætning

Dyreholdets sammensætning har stor betydning for smitterisikoen. Generelt stiger smitterisikoen med antallet af dyr, da flere dyr giver flere kontaktflader og dermed muligheder for, at sygdomme kan introduceres og spredes. Sygdomme kan samtidig sprede sig hurtigere og få større konsekvenser i store dyrehold. Større dyrehold har desuden ofte flere kontakter til omverdenen gennem personale, besøgende, leverancer og transport, hvilket yderligere kan øge smitterisikoen.

Dyrearten har også betydning. De smitterisici, der er forbundet med ikkekommercielt hold af *selskabsdyr*, f.eks. hunde og katte, adskiller sig ofte fra de smitterisici, der er forbundet med hold af produktionsdyr som kvæg, grise og fjerkræ. Produktionsdyr indgår typisk i større dyrehold og flyttes hyppigere mellem *virksomheder*, hvilket kan øge risikoen for smittespredning og for, at sygdomsudbrud får større samfundsøkonomiske konsekvenser. Derudover forekommer der færre listeopførte og anmeldepligtige sygdomme for selskabsdyr end for mange typer af produktionsdyr.

Smitterisikoen afhænger dog altid af de konkrete forhold. Eksempelvis kan selskabsdyr som hunde have kontakt med mange andre dyr og mennesker gennem træning, udstillinger eller rejser, mens nogle produktionsdyr holdes i mere lukkede systemer med begrænset kontakt til omverdenen.

Dyrehold med flere forskellige dyrearter udgør generelt også en større smitterisiko end dyrehold med én enkelt art, da visse sygdomme kan smitte mellem arter, og nogle arter kan være smittebærere uden at vise symptomer.

Det har også betydning, om dyrene holdes indendørs eller udendørs. Udendørs hold kan øge risikoen for kontakt med vilde dyr, skadedyr og andre smittekilder i omgivelserne, mens indendørs hold med mange dyr samlet kan øge risikoen for hurtig smittespredning. Indretning af faciliteter, herunder muligheden for at adskille dyregrupper og gennemføre effektiv rengøring og desinfektion, har derfor også betydning.

Der er desuden forskel på, om dyrene holdes som hobbydyr eller i erhvervsmæssigt øjemed. Hobbyhold med få dyr og begrænsede kontakter har ofte en lavere smitterisiko, mens erhvervsmæssige og fødevareproducerende dyrehold typisk har flere kontaktflader og større konsekvenser ved sygdomsudbrud. Produktionstypen har også betydning, idet intensive produktionsformer med mange dyr ofte medfører en højere smitterisiko end mere ekstensive produktionsformer.

Vurderingen af smitterisikoen bør derfor altid tage udgangspunkt i den samlede sammensætning af dyreholdet, herunder dyreart, antal dyr, produktionsform, indretning og kontakten til andre dyr og omgivelser m.v.

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

Aktiviteter og kontakter

Forskellige aktiviteter medfører forskellige kontaktsituationer, hvor smitte kan introduceres eller spredes. Som udgangspunkt stiger smitterisikoen, jo flere dyr man håndterer, jo flere mennesker, dyr og dyrehold kommer i kontakt med og jo oftere dyr, mennesker eller udstyr bevæger sig mellem forskellige lokaliteter.

Aktiviteter, hvor man bevæger sig mellem flere dyrehold, eksempelvis som inseminør, dyrlæge eller klovbeskærer, medfører generelt en højere smitterisiko, fordi smitte utilsigtet kan bringes mellem dyrehold via mennesker, tøj, køretøjer eller udstyr. Personer, der arbejder inden for ét dyrehold, eksempelvis en landbrugsmedarbejder i en grise- eller kvægbesætning har typisk en lavere risiko for at introducere smitte udefra. Derimod kan risikoen for intern smittespredning være høj, særligt hvis der håndteres mange dyr, dyr fra forskellige afsnit eller syge dyr.

Smitterisikoen øges også i dyrehold med mange besøgende, medarbejdere eller servicepersonale, da flere kontakter giver flere potentielle smitteveje. Tilsvarende øger kontakt med syge dyr, transport og flytning af dyr, handel, avlsaktiviteter eller deltagelse i markeder, udstillinger og stævner også risikoen for, at sygdomme spredes. Særligt når dyr flyttes øges kontakten mellem dyr fra forskellige oprindelser og dermed risikoen for, at sygdomme introduceres og spredes til nye områder.

Lokale forhold og geografisk beliggenhed

Smitterisikoen påvirkes af lokale forhold og geografisk beliggenhed, og som udgangspunkt er smitterisikoen højere i områder med mange dyr og høj dyretæthed eller steder tæt på fugletrækruter.

I områder med intensiv husdyrproduktion, hvor der f.eks. er mange grise- eller kvægbesætninger eller i områder, hvor der f.eks. ligger mange hestestalde med græsningsarealer tæt på hinanden, kan smitte lettere spredes mellem dyrehold via indirekte kontakt, transport af dyr, kontakt med vilde dyr, skadedyr, mennesker eller køretøjer m.v. Dyrehold som derimod ligger mere isolerede udgør en lavere risiko.

Klima- og vejrforhold kan ligeledes påvirke smitterisikoen. Nogle sygdomme forekommer hyppigere på bestemte tidspunkter af året, og smitterisikoen kan derfor skifte på baggrund af dette. I perioder med øget forekomst af bestemte sygdomme, eksempelvis fugleinfluenza, vil risikoen stige, og der vil være behov for skærpede smittebeskyttelsesforanstaltninger sammenlignet med andre tidspunkter, hvor smittetrykket er lavere. Det er derfor også vigtigt løbende at følge myndighedernes anbefalinger og eventuelle trusselsvurderinger eller søge rådgivning hos en dyrlæge eller anden relevant rådgiver ved behov. Se også mere om trusselsvurderinger i afsnit 15.

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

Samlet vurdering af smitterisiko

Når du skal lave en samlet vurdering af din smitterisiko i dit dyrehold eller i forbindelse med dine aktiviteter, er det vigtigt, at du forholder dig til ovenstående forhold samt andre faktorer, der kan have betydning for risikoen for at introducere eller sprede smitte.

Du bør overveje, hvordan de forskellige forhold både hver for sig og samlet påvirker risikoen for smitte, og hvilke konsekvenser et eventuelt sygdomsudbrud kan have. På den baggrund kan du vurdere, hvilke **eksterne og interne smittebeskyttelsestiltag** der er relevante at iværksætte i netop dit dyrehold eller i forbindelse med dine aktiviteter.

Der findes ikke nødvendigvis én løsning, der passer til alle dyrehold og aktiviteter. Du skal derfor være opmærksom på, at der i din situation kan være forhold, der medfører, at smitterisikoen er større eller mindre end ved andre tilsvarende dyrehold eller aktiviteter.

7. FRA RISIKOVURDERING TIL SMITTEBESKYTTENDE TILTAG

Dette afsnit henvender sig til alle, herunder særligt operatører, transportører, dyrefagpersoner m.fl., der skal vurdere den smitterisiko, der er forbundet med deres dyrehold og aktiviteter, og omsætte denne vurdering til relevante smittebeskyttende tiltag i det daglige.

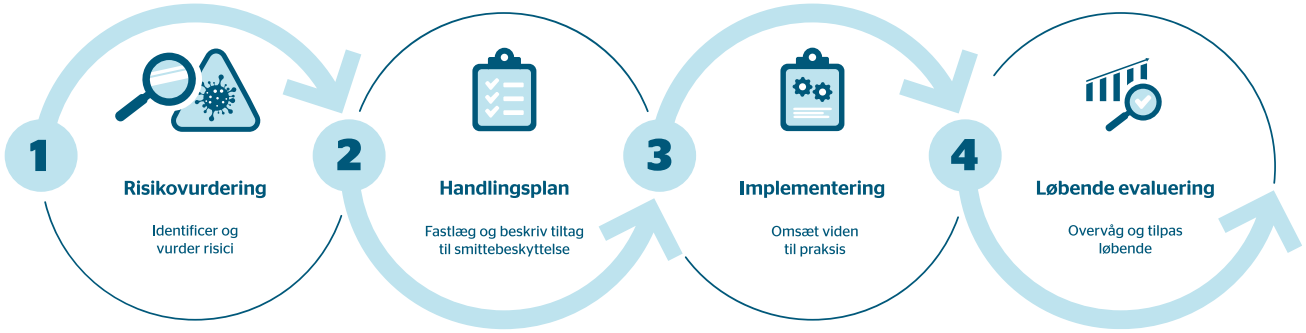
I praksis kan arbejdet med smittebeskyttelse med fordel opdeles i fire trin:

1) risikovurdering, hvor smitterisici identificeres og vurderes,

2) handlingsplan, hvor relevante smittebeskyttende tiltag fastlægges,

3) implementering, hvor tiltagene indarbejdes i det daglige arbejde, og

4) løbende evaluering, hvor indsatsen overvåges og tilpasses efter behov.

Figur 8. *Arbejdet med smittebeskyttelse kan opdeles i 4 trin: 1) risikovurdering, 2) handlingsplan, 3) implementering og 4) løbende evaluering.*

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

Der stilles *ikke* krav om, at ovenstående fremgangsmåde skal følges. Tilgangen kan dog bruges som inspiration og hjælpe dig med at sikre, at din smittebeskyttelsesindsats forbliver relevant og målrettet, også hvis forhold ændrer sig over tid. Se også figur 8.

Nedenfor gennemgås de enkelte trin, som du kan hente inspiration fra i dit arbejde med smittebeskyttelse.

7.1. Trin 1. Risikovurdering

Det første trin er at lave en risikovurdering. Her vurderer du, hvilke smitterisici der er forbundet med dit dyrehold eller dine aktiviteter, og dermed de risici, du skal tage højde for, for at kunne iværksætte passende smittebeskyttelsestiltag. Du skal derfor overveje, hvordan smitte kan komme ind i dit dyrehold, hvordan den kan sprede sig mellem dyrene, og hvordan den eventuelt kan bringes videre til andre dyr eller mennesker. Du skal også vurdere, hvilke konsekvenser et eventuelt sygdomsudbrud kan få for dyrene, mennesker, fødevaresikkerheden eller andet. Læs mere om hvordan du vurderer din smitterisiko i afsnit 6.

Risikovurderingen bør tage udgangspunkt i de forhold, der er beskrevet i afsnit 6, herunder dyreholdets sammensætning, aktiviteter og kontakter samt lokale forhold og geografisk beliggenhed m.m. Det kan derfor være relevant at overveje følgende spørgsmål:

- Hvilke sygdomme er relevante for mine dyr og aktiviteter? Hvor store konsekvenser vil et sygdomsudbrud med disse sygdomme kunne få?
- Hvordan kan smitte introduceres i mit eller andres dyrehold? Hvilke smitteveje skal jeg være opmærksom på?
- Hvordan kan smitte sprede sig mellem mine dyr eller fra mine dyr til andre dyrehold?
- Hvilke forhold påvirker risikoen for ekstern og intern smitte?
- Er der nogen sygdomsudbrud i området?
- Hvilke aktiviteter forekommer der i mit dyrehold? Modtager jeg nye dyr? Kommer der leverandører, dyrlæger m.v.? Håndterer jeg animalske produkter?
- Hvilke aktiviteter har jeg, der involverer dyr, og hvor der er risiko for smitteoverførsel?

Følgende er eksempler på faktorer, som kan påvirke risikoen for ekstern og intern smitte, og som kan være relevante at du forholder dig til:

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

Faktorer der kan påvirke **ekstern smitte** *(Smitte til og fra dyreholdet)*	▪ Flytninger af dyr til og fra dyreholdet ▪ Transportmidler til og fra dyreholdet (f.eks. overførsel af gødning fra dæk) ▪ Personer, der kommer ind og ud af dyreholdet (f.eks. medarbejdere, dyrlæger, transportører, håndværkere, gæster m.v.) ▪ Vilde dyr (f.eks. fugle og hjorte) eller skadedyr (f.eks. mus og rotter) ▪ Foder, vand og strøelse ▪ Bortskaffelse af husdyrgødning ▪ Luftbåren smitte m.v. ▪ Vektorer (f.eks. mitter, myg, fluer)
Faktorer der kan påvirke **intern smitte** *(Smitte inden for dyreholdet)*	▪ Direkte kontakt mellem dyr ▪ Flytninger af dyr mellem staldafsnit ▪ Luft eller støv (f.eks. gennem ventilationssystemer) ▪ Personer, der kommer i kontakt med dyrene ▪ Beklædning og fodtøj ▪ Skadedyr (f.eks. mus og rotter) eller selskabsdyr (f.eks. hunde eller katte) ▪ Biologisk materiale (f.eks. efterbyrd efter fødsel, urin, spyt, blod) ▪ Staldinventar eller redskaber som bruges til flere dyr m.v. ▪ Vektorer (f.eks. mitter, myg, fluer)

Det kan også være relevant at forholde sig til, om myndigheden i forbindelse med nye sygdomstrusler har udsendt trusselvurderinger, eftersom disse kan være af betydning for smitterisikoen i dit område. Læs mere om trusselsvurderinger i afsnit 15.

Risikovurderingen har til formål at hjælpe dig med at identificere de vigtigste smitterisici, så du kan vælge relevante smittebeskyttende tiltag, som passer til lige præcis din situation.

7.2. Trin 2. Handlingsplan

Når du har lavet en risikovurdering og identificeret de vigtigste smitterisici, skal du tage stilling til, hvilke smittebeskyttende tiltag, der kan forebygge eller reducere risikoen. Du kan derfor overveje at lave en handlingsplan, der beskriver de tiltag, du vil iværksætte.

Smittebeskyttende tiltag kan for eksempel være en kombination af fysiske og håndteringsmæssige tiltag, såsom fysiske barrierer i form af indhegning, brug af værnemidler, rengøring og desinfektion, procedurer for håndtering af syge dyr eller flytninger af dyr samt retningslinjer for personer og transportmidlers færden. I figur 9 ses flere eksempler på smittebeskyttende tiltag. Du kan også læse mere om hvordan smitte kan forebygges i afsnit 4.

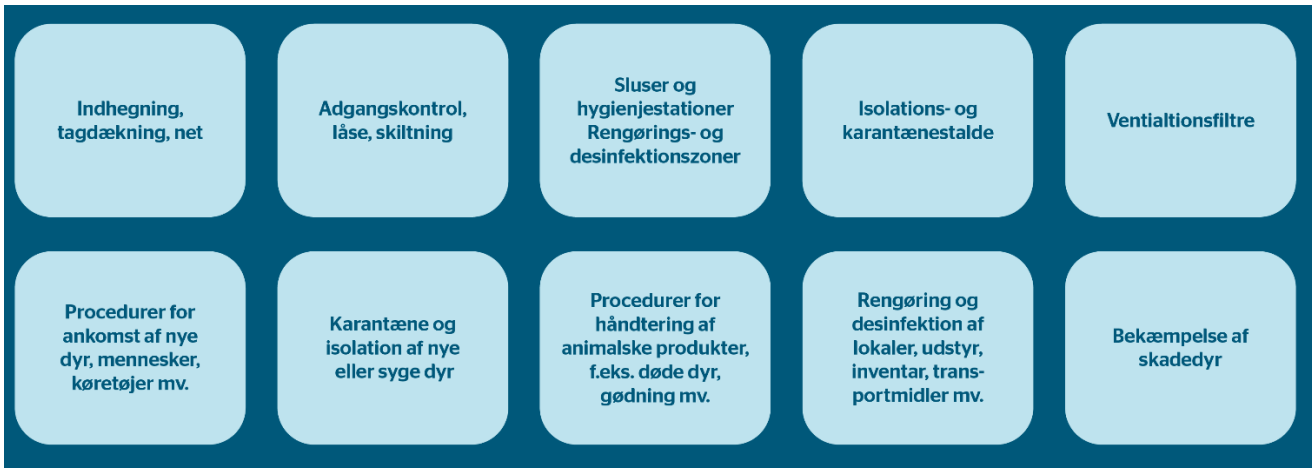
Det vigtige er, at dine tiltag tilpasses din situation og de konkrete smitterisici, du står overfor. Det betyder, at den indsats, der er nødvendig for dig, ikke nødvendigvis er den samme hos en anden. Hvis dine dyr eksempelvis holdes i et område med få vilde dyr og begrænset menneskelig aktivitet, kan en mindre indhegning være tilstrækkelig til at reducere risikoen for smitte fra disse kilder. Hvis dine dyr derimod befinder sig et sted, hvor vilde dyr ofte kommer tæt på, eller hvor mange mennesker færdes ind og ud, kan der være behov for en mere robust indhegning og yderligere tiltag som håndvask og skift af fodtøj.

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

Det handler altså ikke om at vælge flest mulige tiltag, men om at vælge de tiltag, der er relevante og tilstrækkelige i forhold til den konkrete risiko.

Der kan være tidspunkter, hvor der stilles direkte krav til, at man udarbejder en handlingsplan. Dette kan f.eks. være i forbindelse med visse sundhedsrådgivningsaftaler. Du skal derfor være opmærksom på, om dette er et krav for dig.

Figur 9. *Eksempler på fysiske og håndteringsmæssige smittebeskyttelsestiltag, som kan være relevante.*

7.3. Trin 3. Implementering

Smittebeskyttende tiltag virker kun, hvis de anvendes i praksis. Den viden, du har opnået gennem din risikovurdering og handlingsplan, skal omsættes til konkrete rutiner og arbejdsprocesser. Du bør derfor sikre, at de tiltag, som du har valgt i din handlingsplan, bliver implementeret i dine daglige rutiner, og at alle relevante personer ved, hvad de skal gøre.

Alle personer, der kommer i kontakt med dyreholdet, herunder personale, besøgende, transportører og andre, skal også gøres opmærksom på, hvilke forholdsregler de skal overholde.

7.4. Trin 4. Løbende evaluering

Da smitterisikoen kan ændre sig over tid, bør du løbende overvåge og vurdere, om dine tiltag fortsat er relevante og effektive, eller om der er behov for at justere dem. Dette kan eksempelvis være nødvendigt, hvis du ændrer aktiviteter, eller der opstår nye sygdomstrusler.

En praktisk måde at arbejde med dette på, er at lave en praksis for egenkontrol, dvs. en fast måde selv at kontrollere, at de tiltag du iværksætter fungerer efter hensigten, og at loven overholdes. I fødevarebranchen anvendes HACCP-principperne (**H**azard **A**nalysis and **C**ritical

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

Control **P**oints) typisk som grundlag for egenkontrolprogrammer, og du kan bruge elementer fra dette som inspiration til at lave din egen form for egenkontrol. HACCP er ikke et krav, men nedenfor kan du se et eksempel på en HACCP-baseret tilgang i forbindelse med et dyrehold. Læs mere om HACCP-principperne på styrelsens hjemmeside.

Eksempel på en HACCP-baseret tilgang til egenkontrol

Principperne i en HACCP-baseret egenkontrol (**H**azard **A**nalysis and **C**ritical **C**ontrol **P**oints) handler om at anvende en metode til at forebygge problemer – i dette tilfælde smitte – ved at identificere risici og finde de steder i en proces (**kristiske kontrolpunkter)**, hvor risikoen kan styres. Til disse kontrolpunker fastlægges nogle kriterier til, hvad der er acceptabelt (**kritiske grænser**), og så kontrollerer man løbende, at disse overholdes. Hvis et kritisk kontrolpunkt ikke fungerer som planlagt, har man typisk en handleplan for, hvordan man reagerer og genopretter et passende niveau af smittebeskyttelse.

I praksis kan dette eksempelvis være:

I. **Kritisk kontrolpunkt:** Find de trin eller forhold, hvor en risiko kan forebygges, fjernes eller reduceres til et acceptabelt niveau. Kortlæg hvor det typisk kan gå galt i forhold til smittespredning. Det kan f.eks. være ved indkøb af nye dyr. Et kritisk kontrolpunkt kan derfor være karantæne af nye dyr.

II. **Kritisk grænse:** Bestem hvilke kriterier der skal være opfyldt for, at kontrolpunktet fungerer korrekt. En kritisk grænse adskiller acceptable forhold fra uacceptable forhold og kan være målelige eller observerbare kriterier. Ved en karantæne kan en kritisk grænse, som sænker smitterisikoen, f.eks. være x antal dage i karantænen samt prøveudtagning for relevante sygdomme med negativt resultat før og efter karantæneperioden.

III. **Overvågning:** Kontrol af, at proceduren følges.

IV. **Handlingsplan:** Handlingsplanen skal beskrive, hvad der skal gøres, hvis en kritisk grænse overskrides. Det kunne i relation til eksemplet med karantæne være, at hvis karantænen brydes, vurderes risikoen, og der iværksættes de relevante tiltag, som er beskrevet i handlingsplanen.

Det er desuden en god idé løbende at dokumentere væsentlige ændringer, afvigelser og de tiltag, der er gennemført. Det gør det lettere at evaluere, om smittebeskyttelsen fortsat er tilstrækkelig, og hvor der eventuelt er behov for forbedringer. Det kan også hjælpe dig med at redegøre for tankerne bag din smittebeskyttelse ved en eventuel kontrolsituation.

Der kan for visse personer og virksomheder være direkte krav til, at man skal føre fortegnelser over smittebeskyttelse. Læs mere om regler herom i afsnit 5.

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

8. RÅDGIVNING OG HJÆLP TIL VURDERING AF SMITTERISIKO OG SMITTEBESKYTTELSESBEHOV

Dette afsnit henvender sig til alle, der har brug for hjælp til smittebeskyttelse.

Har du brug for hjælp til at vurdere, hvilke smitterisici der er forbundet med dit dyrehold, lave en systematisk risikovurdering eller generelt blot ønsker at forbedre din smittebeskyttelse og forebygge smitte mere effektivt, kan du søge hjælp og rådgivning udefra.

8.1. Hvem kan rådgive om smittebeskyttelse?

Rådgivning om smittebeskyttelse tilbydes af forskellige aktører, herunder praktiserende dyrlæger, brancheorganisationer, rådgivningsvirksomheder, private konsulentfirmaer m.fl.

Praktiserende dyrlæger er fagpersoner, som har en specialiseret viden om dyresundhed og sygdomme. Dyrlæger vil ofte have et særligt kendskab til de konkrete forhold i dit dyrehold og kan derfor rådgive om både dyresundhed, smitterisici, forebyggelse m.v.

For grise-, kvæg- og minkbesætninger kan der, bl.a. afhængigt af antallet af dyr i besætningen, være krav om, at man skal have en sundhedsrådgivningsaftale. I medfør af en sundhedsrådgivningsaftale stilles der krav om, at man indgår i et samarbejde med en dyrlæge, som skal udføre sundhedsrådgivningsbesøg og bl.a. rådgive om smittebeskyttelse, herunder smitterisici og smittebeskyttelsestiltag. Læs mere om sundhedsrådgivningsaftaler på styrelsens hjemmeside.

Mange brancheorganisationer tilbyder også rådgivning og stiller ofte værktøjer, vejledninger og programmer til rådighed, som kan bruges i arbejdet med smittebeskyttelse, herunder værktøjer til planlægning og gennemførelse af smittebeskyttelsesforanstaltninger.

Visse rådgivere, såsom private konsulenter, tilbyder skræddersyet støtte og kan bidrage med mere specialiseret eller målrettet sparring. De kan f.eks. hjælpe med at lave en individuel risikovurdering, vurdere hvilke smittebeskyttelsestiltag, der vil være relevante for det enkelte dyrehold, og hvordan de kan gennemføres i praksis.

Lovhenvisning:
Bekendtgørelse nr. 994 af 25. maj 2021 om sundhedsrådgivningsaftaler for akvakulturvirksomheder.
Bekendtgørelse nr. 993 af 25. maj 2021 om sundhedsrådgivningsaftaler for fåre- og gedebesætninger.
Bekendtgørelse nr. 992 af 25. maj 2021 om sundhedsrådgivningsaftaler for kvægbesætninger.
Bekendtgørelse nr. 991 af 25. maj 2021 om sundhedsrådgivningsaftaler for svinebesætninger.
Bekendtgørelse nr. 86 af 27. januar 2023 om obligatorisk sundhedsrådgivning for minkbesætninger.

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

9. SKADEDYR (GNAVERE, INSEKTER M.V.) – SÆRLIGE KRAV TIL SMITTEBESKYTTELSE FOR OPERATØRER

Skadedyr såsom mus og rotter kan ved deres tilstedeværelse sprede smitte (f.eks. *Leptospira spp*., *Salmonella spp*. og *E. coli*) til og fra dyrehold samt forurene foder m.v. Det samme gælder insekter såsom myg og stikfluer, der kan overføre sygdomme som bluetongue eller vestnilfeber. Visse vilde fugle betragtes også som skadedyr og kan sprede smitte. Læs mere om vilde dyr i afsnit 10.

Du er som operatør forpligtet til at forebygge og bekæmpe skadedyr.

Forebyggelse af skadedyr indebærer eksempelvis at forhindre skadedyrs adgang til bygninger, foder, vand og potentielle skjulesteder. Dette kan bl.a. opnås ved at holde bygninger lukkede, hvor det er muligt, afdække vinduer og åbninger med net, fjerne foderspild, opbevare foder i egnede og lukkede beholdere samt sikre korrekt bortskaffelse og opbevaring af døde dyr. Derudover bør skjulesteder reduceres gennem rydning af affald og høj vegetation omkring bygninger og anlæg, ligesom afløb og andre adgangsveje bør sikres mod indtrængen.

Dyrehold, der holdes i lukkede systemer, såsom lukkede stalde og andre lukkede dyreanlæg, indebærer som udgangspunkt en mindre eksponering for skadedyr. I sådanne dyrehold kan skadedyrs adgang i højere grad forhindres gennem bygningernes indretning og vedligeholdelse, f.eks. ved at sikre, at bygninger, porte, døre, vinduer og ventilationsåbninger er tætte.

I dyrehold med adgang til udearealer, såsom økologiske dyrehold, åbne stalde eller åbne dyreanlæg, kan risikoen for skadedyr ikke i samme grad begrænses som i lukkede systemer. Her vil der være behov for andre tiltag. Det kan eksempelvis være at sikre forsvarlig opbevaring af foder og holde udearealer ryddelige og fri for affald, materialer og tæt vegetation, der kan give skadedyr adgang til føde og skjulesteder.

Du skal som operatør tilpasse dine smitteforbyggende foranstaltninger til den konkrete risiko, der er forbundet med dit dyrehold, og sikre, at smitterisikoen fortsat minimeres mest muligt gennem relevante tiltag.

Forekommer der skadedyr, er det vigtigt at iværksætte bekæmpelse, og du er som operatør ansvarlig for at sikre at denne bekæmpelse er tilstrækkelig. Bekæmpelse af skadedyr kan eventuelt ske i samarbejde med en skadedyrsbekæmper.

Læs mere om forebyggelse af skadedyr i landbrug på styrelsens hjemmeside.
Læs mere om forebyggelse af skadedyr på fodervirksomheder på styrelsens hjemmeside.
Læs mere om bekæmpelse af skadedyr på Miljøstyrelsens hjemmeside.

Lovhenvisning:
Artikel 10, stk. 4, litra a, nr. ii, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/429 (dyresundhedsloven).
Artikel 4 og bilag I, del A, II, litra f) i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 852/2004 af 29. april 2004 om fødevarehygiejne (hygiejneforordningen).

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

Artikel 5, stk. 1, samt bilag I, Del A, I. Hygiejnebestemmelser, punkt 4, litra d) i Europa-Parlamentets og Rådets Forordning (EF) Nr. 183/2005 (Foderhygiejneforordningen)
Artikel 5, stk. 5, samt bilag III, God fodringspraksis, Krav til Stald- og fodringsudstyr, 4. punktum i Europa-Parlamentets og Rådets Forordning (EF) Nr. 183/2005 (Foderhygiejneforordningen)
§ 4 i Bekendtgørelse nr. 991 af 21. august 2024 om forebyggelse og bekæmpelse af rotter.

10. VILDTLEVENDE DYR (HJORTE, FUGLE M.V.) – SÆRLIGE KRAV TIL SMITTEBESKYTTELSE

Vildtlevende dyr som f.eks. hjorte, fugle, harer og ræve kan bære og sprede smitte til og fra dyrehold. Da vilde dyr færdes frit mellem natur, marker og områder omkring dyrehold, kan de sprede smitte via f.eks. direkte kontakt, fælles græsarealer, vand- og foderkilder, strøelse eller via vektorer såsom mitter og klæger.

Du er som *operatør* forpligtet til at træffe relevante smittebeskyttende tiltag for så vidt angår kontakt med vildtlevende dyr, som kan udgøre en smitterisiko.

Da mange husdyrsygdomme omfattet af dyresundhedsloven (f.eks. bluetonguevirus, mund- og klovesyge, fugleinfluenza og brucella) kan smitte mellem flere dyrearter, er det vigtigt at være opmærksom på, hvilke vildtlevende dyrearter der udgør en risiko for smitte til ens dyrehold. For visse dyrearter kan smittebeskyttelse mod vildtlevende dyrearter være afgørende for, om dyrene må flyttes til andre lande.

Dyrehold med adgang til udearealer, såsom økologiske dyrehold, åbne stalde og andre åbne eller delvist åbne dyreanlæg, indebærer en øget eksponering for vildtlevende dyr. Ved særlige aktiviteter, såsom jagt, hvor dyr som led i aktiviteten kommer i kontakt med vildtlevende dyr, kan dette ikke undgås. Ikke desto mindre skal du som operatør fortsat sikre, at smitterisikoen minimeres, og dine smitteforebyggende tiltag skal derfor tilpasses den konkrete risiko, der er forbundet med det pågældende dyrehold eller den pågældende aktivitet.

Smittebeskyttende tiltag for så vidt angår vildtlevende dyr kan f.eks. være at begrænse vildtlevende dyrs adgang til foder og vand, sikre passende indhegning af udearealer og løbende fjerne foderrester og andet materiale, der kan tiltrække vildtlevende dyr.

Det kan også være vaccination af ens egne dyr mod sygdomme, som vilde dyr i området er kendt for at kunne smitte med. Ved aktiviteter, hvor der er direkte kontakt med vildtlevende dyr, som f.eks. ved jagt, kan det være relevant at rengøre og desinficere tøj og udstyr m.v. efter aktiviteten.

Lovhenvisning:
Artikel 10, stk. 1, litra c, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/429 (dyresundhedsloven).
Artikel 4 og bilag I, del A i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 852/2004 af 29. april 2004 om fødevarehygiejne (hygiejneforordningen).
Artikel 2 og bilaget til Europa-Parlamentets og Rådets gennemførelsesforordning (EU) 2018/1882 af 3. december 2018 om anvendelse af visse sygdomsforebyggelses- og -bekæmpelsesregler på kategorier af listeopførte sygdomme og om fastlæggelse af en liste over arter og grupper af arter, der udgør en betydelig risiko for spredning af disse listeopførte sygdomme

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

11. PRODUKTER AF ANIMALSK OPRINDELSE – SÆRLIGE KRAV TIL SMITTEBESKYTTELSE

Dette afsnit henvender sig til alle, som håndterer diverse produkter af animalsk oprindelse, herunder animalske fødevarer, animalske biprodukter (f.eks. husdyrgødning og døde dyr) og avlsmateriale m.v.

Operatører m.fl., der producerer, frembringer eller håndterer produkter af animalsk oprindelse, er ansvarlige for at minimere risikoen for at sprede smitte. Da produkter af animalsk oprindelse, herunder biprodukter, kan udgøre en væsentlig smitterisiko, skal du overholde særlige krav til smittebeskyttelse i forbindelse med indsamling, håndtering, opbevaring, flytning og bortskaffelse.

Relevante smittebeskyttelsestiltag i forbindelse med håndtering af produkter af animalsk oprindelse kan f.eks. indebære god håndhygiejne, brug af egnede værnemidler samt rengøring og desinfektion af udstyr og faciliteter.

11.1. Krav til smittebeskyttelse ved håndtering af animalske fødevarer til konsum

Producerer eller håndterer du animalske fødevarer som mennesker skal spise (i reglerne kaldet fødevarer til konsum), er du som bl.a. operatør ansvarlig for at overholde særlige krav til smittebeskyttelse. Dette indebærer, at du skal sikre, at produktionen foregår under hygiejniske forhold, og at fødevarerne beskyttes mod forurening, så hverken dyr eller menneskers sundhed bringes i fare.

Der stilles desuden krav om, at personer, som fodrer og passer dyr bestemt til konsum, har de nødvendige faglige kompetencer, og at personale, der håndterer fødevarer som mælk og æg, er raske og modtager relevant undervisning i de sundhedsrisici, der kan være forbundet med arbejdet.

Bortgiver eller sælger du animalske fødevarer direkte til en forbruger, f.eks. igennem stalddørssalg, skal du være opmærksom på de regler, der gælder herfor.

Er du jæger eller fisker, skal du også være opmærksom på reglerne for hjembringelse af kød fra udlandet. Du har også her pligt til at minimere risikoen for spredning af smitte.

Læs mere om hygiejnereglerne for fødevareproduktion på styrelsens hjemmeside.
Læs mere om direkte salg til forbrugere på styrelsens hjemmeside.
Læs mere om animalske produkter for jægere og fiskere på styrelsens hjemmeside.

Lovhenvisning:
Artikel 10 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/429 (dyresundhedsloven).
Artikel 1 og bilag I i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 852/2004 af 29. april 2004 om fødevarehygiejne (hygiejneforordningen).
§ 29 i bekendtgørelse nr. 525 af 22. maj 2025 om slagtning af fjerkræ (slagtefjerkræbekendtgørelsen).
§ 31 i bekendtgørelse nr. 524 af 22. maj 2025 om konsumæg (konsumægsbekendtgørelsen).

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

11.2. Krav til smittebeskyttelse ved frembringelse af animalske biprodukter

Frembringer eller håndterer du animalske biprodukter, herunder husdyrgødning, døde dyr og fostre, kasserede æg og æggeskaller, uld, fjer, hovspåner, blod, efterbyrd, rester fra stalddørssalg m.v., er du som bl.a. operatør ansvarlig for at overholde særlige krav til smittebeskyttelse. Dette indebærer bl.a., at animalske biprodukter skal indsamles, opbevares, transporteres og bortskaffes efter reglerne for animalske biprodukter. Der gælder desuden krav til mærkning, anvendelse af lækagesikre beholdere, ledsagedokumenter under transport for at sikre sporbarhed m.v.

Læs mere om animalske biprodukter på styrelsens hjemmeside.

Lovhenvisning:
Artikel 2 og 4, stk. 1 og 2, art. 8-10, 12-14 og 21-24 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1069/2009 (biproduktforordningen).
Artikel 20 og bilag VIII i Kommissionens forordning (EU) nr. 142/2011 (gennemførelsesforordningen).
Artikel 10 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/429 (dyresundhedsloven).

11.2.1. Krav til smittebeskyttelse ved håndtering og bortskaffelse af døde dyr

Døde dyr betragtes som et animalsk biprodukt og er derfor omfattet af særlige regler for håndtering, opbevaring, transport og bortskaffelse med henblik på at forebygge smittespredning. Reglerne gælder for *opdrættede dyr*, *selskabsdyr* og *akvakulturdyr*, når disse dør eller aflives.

Da døde dyr kan udgøre en væsentlig smitterisiko, er det særligt vigtigt at sikre, at kadavere opbevares og håndteres, således at vilde dyr som f.eks. fugle og ræve eller skadedyr som f.eks. mus og rotter ikke kan komme i kontakt med dem.

For opdrættede dyr, herunder kvæg, grise, heste og fjerkræ, gælder der krav om anvendelse af egnede opbevaringsfaciliteter, rettidig afhentning samt opbevaring og transport i lækagesikre og tildækkede containere eller køretøjer. Disse skal rengøres efter brug. Opbevaringsfaciliteten og området til afhentning af de døde dyr skal være placeret i passende afstand fra dyreholdet for at forebygge smittespredning både ud og ind af dyreholdet. De døde dyr skal afhentes og bortskaffelses på et godkendt anlæg iht. biproduktforordningen.

Døde selskabsdyr kan bortskaffes som restaffald til forbrænding, hvis dyret er så lille, at det kan være i en almindelig, tætlukket køkkenaffaldspose. Dyret kan også sendes til et godkendt kæledyrskrematorium. Derudover kan døde selskabsdyr samt heste under visse betingelser nedgraves på privat grund eller bortskaffes på registrerede gravpladser i overensstemmelse med gældende regler. Det skal bl.a. sikres, at de døde dyr er dækket med tilstrækkelig jord, og at der er tilpas afstand til eventuelle vandløb eller søer.

Læs mere om bortskaffelse af døde dyr på styrelsens hjemmeside.

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

Lovhenvisning:
Artikel 10 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/429 (dyresundhedsloven).
Bekendtgørelse nr. 558 af 1. juni 2011 om opbevaring m.m. af døde produktionsdyr.
Bekendtgørelse nr. 1234 af 26. november 2019 om gravpladser for selskabsdyr og heste og nedgravning heraf på privat grund.

11.2.2. Krav til smittebeskyttelse ved håndtering af husdyrgødning

Husdyrgødning betragtes som et animalsk biprodukt og er derfor omfattet af særlige regler for brug, håndtering, nyttiggørelse, opbevaring, transport og bortskaffelse. Reglerne gælder særligt for håndtering af gødning fra heste, kvæg, grise, fjerkræ, får, geder og andre produktionsdyr i landbrugsproduktionen, men omfatter ikke gødning fra akvakulturdyr, forsøgsdyr eller selskabsdyr, herunder dyr i dyrepensioner, dyrehospitaler m.v.

Husdyrgødning er ifølge forordning om animalske biprodukter defineret som "*alle ekskrementer og/eller urin for opdrættede dyr, bortset fra opdrættede fisk, med eller uden strøelse*".

Husdyrgødning kan anvendes direkte på jordbrugsarealer, hvis der ikke er risiko for smitte med anmeldepligtige sygdomme. Husdyrgødning kan også anvendes til produktion af biogas, og nedbrydningsaffaldet herfra kan ligeledes anvendes som gødning på jordbrugsarealer. Tilsvarende kan husdyrgødning bruges til produktion af organiske gødningsstoffer og jordforbedringsmidler med animalsk indhold (OGJ). Der gælder i disse produktioner forskellige krav til varmebehandling af husdyrgødningen og dermed også til den efterfølgende omsætning og anvendelse.

Der gælder krav om registrering for transportører og transportvirksomheder, der transporterer husdyrgødning og OGJ. Da transport af husdyrgødning, nedbrydningsaffald og OGJ ind og ud af bedrifter kan bidrage til spredning af smitte, er det vigtigt at træffe de nødvendige smittebeskyttelsesforanstaltninger.

Læs mere om organiske gødningsstoffer med animalsk indhold på styrelsens hjemmeside.
Læs mere om transport af animalske biprodukter på styrelsens hjemmeside.

Lovhenvisning:
Artikel 10 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/429 (dyresundhedsloven).
Artikel 3, 9, 13, 21, 23 og 28 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1069/2009 (biproduktforordningen).
Artikel 5, pkt. 5, og bilag III (God fodringspraksis, græsning) i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 183/2005 om foderhygiejne (foderhygiejneforordningen).
Bilag V (Biogas), bilag VIII (Transport og sporbarhed) og bilag XI (OGJ) i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 142/2011.
Bekendtgørelse nr. 574 af 29. maj 2018 om organiske gødningsstoffer og jordforbedringsmidler med animalsk indhold.

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

11.3. Krav til smittebeskyttelse ved håndtering af avlsmateriale

Indsamler, producerer, forarbejder, opbevarer eller håndterer du på anden måde avlsmateriale, skal du som bl.a. operatør overholde særlige krav til smittebeskyttelse. Dette indebærer bl.a. rengøring og desinfektion af faciliteter og udstyr efter anvendelse, korrekt og forsvarlig opbevaring samt korrekt certificering ved flytninger af avlsmateriale inden for EU samt til og fra tredjelande. Læs mere om flytninger af avlsmateriale i afsnit 13.

For avlsmaterialevirksomheder gælder der desuden krav om registrering eller godkendelse hos Fødevarestyrelsen. Avlsmateriale må kun indsamles, håndteres, opbevares og flyttes fra avlsmaterialevirksomheder, der er registrerede eller godkendte af Fødevarestyrelsen.

Læs mere om registrering og godkendelse af avlsmaterialevirksomheder på styrelsens hjemmeside.

Lovhenvisning:
Artikel 10, 11, 24 og 25 samt artikel 84, 93, 94, 96, 97, 157, 158, 159-164 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/429 (dyresundhedsloven).
Artikel 4, stk. 1, samt bilag I, del A, afsnit II, punkt 4, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 852/2004 (hygiejneforordningen)
Artikel 12, 13 og 14 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1069/2009

12. FODER – SÆRLIGE KRAV TIL SMITTEBESKYTTELSE

Dette afsnit henvender sig til alle, der producerer eller håndterer foder samt anvender foder til dyr. Afsnittet supplerer de krav, som allerede er nævnt i de foregående afsnit, f.eks. kravene om renholdelse af foderlader og fodringsudstyr samt forebyggelse af forurening fra dyr og skadedyr.

Læs mere om foder på styrelsens hjemmeside.

12.1. Generelle krav til smittebeskyttelse ved produktion og håndtering af foder

Producerer eller håndterer du foder, gælder der en række foderhygiejneregler, som du som operatør er ansvarlig for at overholde, hvis dyrene er til fødevareproduktion.

Foder skal produceres, transporteres, opbevares og blandes under hygiejniske forhold. Faciliteter, udstyr og køretøjer, der anvendes til foder, skal holdes rene og rengøres efter brug. Hvis det er nødvendigt, skal de også desinficeres for at beskytte mod smitte.

Vilde dyr og skadedyr skal forhindres i at forårsage farlig forurening, og skadedyrs adgang til stalde og lader skal bekæmpes effektivt. Affald og farlige stoffer skal håndteres separat og sikkert m.v.

Læs mere om foderhygiejne og foder til dyr til fødevareproduktion på styrelsens hjemmeside.

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

12.2. Særlige krav til smittebeskyttelse ved fodring af dyr

Når dyr, der indgår i fødevarekæden, fodres, skal du som operatør sikre, at der ikke sker indirekte smitte eller introduktion af sygdomme via foder til dyrene eller videre i fødevarekæden frem mod slutforbrugeren. Bygninger og fodringsudstyr skal holdes rene, og foder og strøelse skal udskiftes hyppigt og må ikke fordærves.

Afgræsning:

Du skal som operatør styre arealer med græs og afgrøder på en sådan måde, at du minimerer risikoen for forurening af dyrene. Dette omfatter bl.a. forebyggelse af biologiske, kemiske og fysiske farer, som dyrene kan udsættes for via foder, jord, planter eller andre forhold på græsningsarealet. Ved udbringning af husdyrgødning skal der f.eks. gå et tilstrækkeligt tidsrum, før dyrene må få adgang til arealet m.v.

Foder til produktionsdyr/husdyr (herbivorer/omnivorer):

Der gælder et generelt forbud mod anvendelse af protein fra pattedyr i foder til drøvtyggere grundet risikoen for TSE-sygdomme (Transmissible Spongiforme Encephalopatier), herunder BSE (kogalskab). Fiskemel må dog anvendes i mælkeerstatning til ikke-fravænnede drøvtyggere.

Fiskemel og andre forarbejdede animalske proteiner må anvendes til ikke-drøvtyggere som f.eks. grise, fjerkræ og fisk. Det skal sikres, at sådanne fodermidler stammer fra godkendte producenter, er sporbare og holdes adskilt fra foder til drøvtyggere for at forebygge krydskontaminering. Du skal sikre, at kannibalismeforbuddet overholdes, hvilket er forbuddet mod fodring med forarbejdet animalsk protein produceret af en dyreart til samme dyreart. Denne slags foder skal opbevares adskilt fra andet foder og håndteres og anvendes under forhold, der forebygger smittespredning og krydskontaminering. Skadedyr og vilde dyr må ligeledes ikke får adgang til foderet.

Læs mere om foderforbuddene på styrelsens hjemmeside.

Foder til kødædere/dyr i zoologiske haver (carnivorer):

Ved anvendelse af foder med animalsk indhold til landdyr (f.eks. dyr i zoologiske haver og *selskabsdyr*), der er kødædere, skal du som *operatør* eller *person, der holder selskabsdyr* sikre, at foderet, herunder fisk, hele byttedyr og importeret kød, er sikkert og egnet til den pågældende dyreart. Du skal sikre at kannibalismeforbuddet overholdes, som er forbuddet mod fodring med forarbejdet animalsk protein produceret af en dyreart til samme dyreart. Denne slags foder skal opbevares adskilt fra andet foder og håndteres og anvendes under forhold, der forebygger smittespredning og krydskontaminering. Skadedyr og vilde dyr må ligeledes ikke får adgang til foderet.

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

For kødædende dyr, der holdes uden for fødevarekæden, kan der gives en tilladelse til anvendelse af animalske biprodukter til særlige fodringsformål. Dette forudsætter, at det sker på forsvarlig vis og ikke udgør en risiko for dyr og menneskers sundhed. Denne tilladelse er tidsbegrænset, gives kun under særlige betingelser og kun til specifikke typer af dyrehold, såsom dyr i zoologiske anlæg m.v.

Læs mere om animalske biprodukter til særlige fodringsformål på styrelsens hjemmeside.

Lovhenvisning:
Artikel 5, pkt. 1 (bilag I, del A, afsnit I, pkt. 4) og pkt. 5 (bilag III – God fodringspraksis: krav til stald- og fodringsudstyr samt græsning) i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 183/2005 om foderhygiejne (foderhygiejneforordningen).
Artikel 11, stk. 1 og art. 18 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1069/2009 (biproduktforordningen).

13. FLYTNING og TRANSPORT AF DYR OG AVLSMATERIALE – SÆRLIGE KRAV TIL SMITTEBESKYTTELSE

Dette afsnit henvender sig til alle, der flytter dyr eller avlsmateriale.

Flytninger af *dyr* og *avlsmateriale* udgør som udgangspunkt en stor smitterisiko. *Operatører*, herunder *transportører*, og *personer, der holder selskabsdyr*, skal derfor være opmærksomme på særlige krav til smittebeskyttelse i forbindelse med flytninger af dyr.

Kravene til flytninger af dyr afhænger af dyreart og har til hensigt at minimere risikoen for at sprede af sygdomme. Se også definitioner nævnt med kursiv i afsnit 2.

13.1. Krav til smittebeskyttelse ved flytninger af dyr og avlsmateriale

Når *landdyr*, *akvakulturdyr* og *avlsmateriale* flyttes fra én virksomhed til en anden (se definitionen af *virksomhed* i afsnit 2), skal du som *operatør* sikre, at flytningen ikke bringer den eksisterende *sundhedsstatus* på transit- eller bestemmelsesstedet i fare. Transit- og bestemmelsesstedet er de steder, som dyrene eller avlsmaterialet transporteres igennem eller til. Flytningen må heller ikke bringe de transporterede dyrs sundhedsstatus i fare. Se også definitioner nævnt med kursiv i afsnit 2.

Dette betyder, at flytninger ikke må medføre smitte eller introducere nye sygdomme til de dyr eller lokaliteter, som transporten involverer. Som udgangspunkt må syge dyr eller smittefarligt avlsmateriale derfor ikke flyttes, medmindre flytningen sker til en virksomhed med samme sundhedsstatus eller en dyrlægepraksis.

For visse dyrearter, herunder *hovdyr*, *fjerkræ* og *akvakulturdyr*, gælder der særlige krav om, at flytninger kun må finde sted fra registrerede eller godkendte virksomheder. Dette gælder ligeledes for avlsmateriale, som også kun må indsamles, håndteres og opbevares i registrerede eller godkendte avlsmaterialevirksomheder. Du er som *operatør* ansvarlig for at sikre, at flytning og modtagelse af dyr og avlsmateriale stammer fra sådanne virksomheder.

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

13.2. Krav til smittebeskyttelse ved flytninger af dyr og avlsmateriale til eller fra andre lande

Flytninger af dyr og avlsmateriale til og fra andre lande er underlagt skærpede krav til smittebeskyttelse og dokumentation. Ud over de generelle sundheds- og flyttekrav skal dyr og avlsmateriale, som flyttes til eller fra andre lande, som udgangspunkt ledsages af et dyresundhedscertifikat og dyr må ikke flyttes, hvis de stammer fra en virksomhed med abnorm dødelighed eller andre sygdomssymptomer med ukendt årsag. Dyresundscertifikater skal, afhængigt af dyreart, opfylde nærmere fastsatte betingelser for smittebeskyttelse og dokumentere, at flytningen ikke medfører risiko for smitte eller introduktion af nye sygdomme. I visse tilfælde, for visse dyrearter, er der kun krav om en personlig erklæring ifm. flytninger og ikke et dyresundhedscertifikat.

Ved flytning af dyr eller avlsmateriale ud af landet skal du, som den ansvarlige operatør for afsendelsen, sikre, at modtagerlandets krav er opfyldt. Dette omfatter blandt andet krav til sundhedsstatus, og at sendingen ledsages af korrekt udstedte dyresundhedscertifikater.

Ved modtagelse af dyr eller avlsmateriale fra andre lande skal du som modtagende operatør kontrollere, at alle gældende flyttekrav i dyresundhedscertifikatet er overholdt, og at dyr eller avlsmateriale stemmer overens med den medfølgende dokumentation. Konstateres der uregelmæssigheder, skal dyrene eller avlsmaterialet isoleres, og Fødevarestyrelsen skal kontaktes.

Hvis du rejser med *selskabsdyr* til og fra andre lande, foretager du det, som i lovgivningen kaldes *ikkekommercielle flytninger* af selskabsdyr, og du hører som person under begrebet *ejer af selskabsdyr*. For visse selskabsdyr, herunder hunde og katte, gælder der bl.a. krav om vaccination, identifikation og dokumentation ved flytninger til og fra andre lande, som du skal være opmærksom på.

Læs mere om ikkekommerciel flytning af selskabsdyr på styrelsens hjemmeside.

13.3. Krav til smittebeskyttelse ved midlertidige flytninger og ophold med dyr (udstillinger, jagt, konkurrencer m.v.)

Midlertidige flytninger af dyr og avlsmateriale til *virksomheder*, herunder f.eks. flytning til udstillinger, konkurrencer, græsning på anden lokalitet, midlertidig opstaldning, jagt eller ferier til udlandet, er omfattet af de samme krav til smittebeskyttelse som permanente flytninger. Der kan dog være visse lempeligere krav for visse arter, særligt heste og *fugle i fangenskab* og *selskabsdyr*.

Fælles for alle gælder, at de smittebeskyttelsestiltag, man skal træffe, skal stå på mål med den konkrete risiko for smitte og smittespredning, der er forbundet med aktiviteten.

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

Som ansvarlig for flytningen skal du sikre, at den midlertidige flytning ikke bringer den eksisterende sundhedsstatus på hverken transit- eller bestemmelsesstedet (opholdsstedet) i fare. Dyr og avlsmateriale må kun flyttes midlertidigt, hvis de opfylder alle gældende sundheds- og flyttekrav, og der må ikke flyttes dyr med tegn på sygdom.

Efter et ophold i udlandet kan der gælde særlige krav, før dine dyr må vende tilbage til Danmark. Det gælder især, hvis dyrene har været flyttet uden for EU til tredjelande (eksport). I nogle tilfælde kan der være krav om isolation eller andre særlige foranstaltninger, før dyrene må komme tilbage til deres oprindelige dyrehold i Danmark. Det er derfor vigtigt, at du undersøger reglerne for hjemtransport i god tid, inden du rejser ud og hjem med dine dyr.

Læs mere om flytninger af dyr og avlsmateriale på styrelsens hjemmeside.

Lovhenvisning:
Artikel 10, 124–130, 132, 134, 151, 152, 155, 157–158, 191–192, 194, 196–197, 208–209 og 218 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/429 (dyresundhedsloven).

14. MISTANKE OM ELLER UDBRUD AF DYRESYGDOMME

14.1. Anmeldepligt: Pligt til at anmelde mistanke om smitsomme dyresygdomme til myndigheden

Visse særligt alvorlige og smitsomme dyresygdomme er anmeldepligtige i Danmark og skal derfor, jf. Listebekendtgørelsen, indberettes til Fødevarestyrelsen ved mistanke (Liste 1) eller påvisning (Liste 2) for at sikre tidlig detektion og hurtig sygdomshåndtering.

Som ansvarlig for dyr betyder dette, at du har pligt til at tilkalde en dyrlæge, hvis du får mistanke om, at dine dyr kan være syge med en anmeldepligtig sygdom – dette både af hensyn til dyrevelfærd, men også så dyrlægen kan vurdere og rådgive om situationen.

Kan en dyrlæge ikke afvise en mistanke, skal dyrlægen for Liste 1 sygdomme anmelde mistanken til Fødevarestyrelsen. For Liste 2 sygdomme skal anmeldelse først ske, hvis sygdommen påvises. Både ved mistanke om og påvisning af sygdom skal dyrlægen iværksætte procedurer for håndtering og anmeldelse samt udøve og informere om smittebeskyttende tiltag.

Hvilke sygdomme, der er anmeldepligtige i Danmark, fremgår af Listebekendtgørelsen.

Læs mere om anmeldepligt på styrelsens hjemmeside.
Læs mere om anmeldepligtige husdyrsygdomme på styrelsens hjemmeside.

Lovhenvisning:
§ 27 i lovbekendtgørelse nr. 62 af 19. januar 2024 om hold af dyr.
§§ 4 og 5 i bekendtgørelse nr. 1246 af 20. november 2024 (Listebekendtgørelsen).

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

14.2. Smittebeskyttelse ved mistanke eller udbrud af husdyrsygdomme

Hvis du har mistanke om eller udbrud af en sygdom i sit dyrehold, er det vigtigt at skærpe smittebeskyttelsen med det samme. Skærpet smittebeskyttelse kan bl.a. omfatte øget fokus på hygiejne, rengøring og desinfektion, anvendelse af værnemidler, skift af tøj og fodtøj, karantæne af dyr, isolering af syge dyr, begrænset adgang for personer samt ophør med flytning af dyr m.v.

Ved mistanke om eller udbrud af visse anmeldepligtige sygdomme kan myndighederne pålægge et offentligt tilsyn. Et offentligt tilsyn kan bl.a. omfatte flytteforbud, udtagning af prøver, restriktioner for anvendelse af avlsmateriale, karantæne af dyr, aflivning samt krav om særlig håndtering af animalske produkter, herunder husdyrgødning. Der kan også fastsættes krav til rengøring og desinfektion, særlige regler for adgang for personer eller etablering af restriktionszoner omkring udbruddet.

I dyrehold med flere dyrearter eller offentlig adgang kan smitterisikoen være særligt forhøjet og mere kompleks. Ved mistanke om eller udbrud af sygdom er det derfor vigtigt hurtigt at skærpe smittebeskyttelsen, herunder begrænse adgang samt kontrollere bevægelse af personer, dyr og udstyr mellem områder.

Det er vigtigt at have klare procedurer for, hvordan driften tilpasses i sådanne situationer, herunder procedurer for personadgang, bevægelse mellem områder, hygiejne og inddeling af zoner. Det kan med fordel beskrives i en beredskabsplan, så håndteringen er systematisk og foruddefineret.

Du har altid pligt til at oplyse om smittestatus i dit dyrehold til de personer, som kommer i kontakt med det.

Læs mere om mistanke om husdyrsygdomme på styrelsens hjemmeside.

Lovhenvisning:
Artikel 55-57, 60-61, 74, 76 og 79-80 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/429 (dyresundhedsloven).
§ 30 i lovbekendtgørelse nr. 62 af 19. januar 2024 om hold af dyr.

15. MYNDIGHEDENS TRUSSELSVURDERINGER – NÅR SYGDOMME SPREDES

15.1. Hvad er en trusselsvurdering?

Når der opstår udbrud af alvorlige smitsomme sygdomme (anmeldepligtige sygdomme) i andre europæiske lande eller tredjelande, dvs. lande uden for EU, kan Fødevarestyrelsen

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

udarbejde en kvalitativ trusselsvurdering. Formålet med disse er at vurdere sandsynligheden for, at sygdommen introduceres til Danmark, og dermed, om der er behov for øget opmærksomhed eller skærpede smittebeskyttelsestiltag.

Trusselsvurderingerne er blandt andet baseret på viden om sygdommens udbredelse og smitteveje samt information fra Dansk Veterinær Konsortium (DK-VET), Den europæiske Fødevaresikkerhedsautoritet (EFSA), Europa-Kommissionen og andre relevante kilder. Vurderingen fokuserer primært på sandsynligheden for, at sygdommen introduceres til Danmark, men kan også omfatte de mulige konsekvenser for dyresundhed, dyrevelfærd, produktion og handel.

Hvis Fødevarestyrelsen på baggrund af trusselsvurderingen vurderer, at der er en øget risiko for, at sygdommen kan komme til Danmark, kan Fødevarestyrelsen udsende anbefalinger om, hvordan man bedst beskytter sine dyr mod smitte. Du bør derfor altid følge myndighedens anbefalinger i sådanne tilfælde. Trusselsniveauet kan også blive opdateret, hvis sygdomssituationen ændrer sig. Trusselsvurderingerne offentliggøres på styrelsens hjemmeside og opdateres efter behov.

Du kan læse de nyeste trusselsvurderinger på styrelsens hjemmeside.

15.2. Hvordan bruger du en trusselsvurdering?

Du kan bruge trusselsvurderinger som et redskab til at vurdere og tilpasse smittebeskyttelsen i dit dyrehold, hvis der er udbrud af en sygdom, som dyrene i dit dyrehold kan blive smitte med, i nærheden af Danmark. Hvis sandsynligheden for, at en sygdom bliver indført, vurderes at være forhøjet, bør du overveje, om der er behov for at skærpe dine eksisterende smittebeskyttelsestiltag. Det kan f.eks. være at ændre arbejdsgange, begrænse kontakt mellem dyr og mennesker udefra eller andre forhold, der kan øge risikoen for smittespredning.

Trusselsvurderinger kan hjælpe dig med at få øje på de aktiviteter og forhold i din hverdag, som kræver ekstra opmærksomhed, når sygdomsrisikoen i nærområdet er høj. De kan også bruges som grundlag for at justere din risikovurdering og dine smittebeskyttelsestiltag, så de passer til den aktuelle sygdomssituation. Når der kommer nye eller ændrede trusselsvurderinger, bør du derfor gennemgå og opdatere både din vurdering af smitterisiko og din smittebeskyttelse.

Du kan abonnere på nyheder om trusselsvurderinger på styrelsens hjemmeside.

16. KONTROL MED SMITTEBESKYTTELSE

Fødevarestyrelsen fører kontrol med, at reglerne om smittebeskyttelse i EU og Danmark bliver overholdt. Kontrollen kan være varslet på forhånd eller gennemføres uden varsel og kan både omfatte fysisk inspektion i dyreholdet og/eller administrativ gennemgang af dokumenter.

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

Under kontrollen ser den tilsynsførende blandt andet på, om du har taget de nødvendige forholdsregler for at forebygge smitte, om dine smittebeskyttelsestiltag ser ud til at fungere efter hensigten, samt om de passer til den smitterisiko, der er forbundet med dyrehold eller dine aktiviteter. Du skal derfor kunne redegøre for dine tiltag. Den samlede vurdering sker altid ud fra de konkrete forhold i det enkelte tilfælde.

Hvis reglerne ikke er overholdt, kan Fødevarestyrelsen udstede sanktioner. Sanktionerne vil afhænge af overtrædelsens karakter og kan f.eks. være en indskærpelse, påbud eller forbud samt bøder. I alvorlige eller gentagne tilfælde kan styrelsen inddrage tilladelser eller politianmelde overtrædelsen. Fødevarestyrelsen vil normalt følge op med en ny kontrol for at sikre, at forholdene er bragt i orden. Ved bagatelagtige overtrædelser kan Fødevarestyrelsen give en vejledende udtalelse.

I forbindelse med udbrud af anmeldepligtige sygdomme i et dyrehold vil Fødevarestyrelsen udføre kontrol med smittebeskyttelsen og foretage en smittebeskyttelsesvurdering. Her vil resultatet af kontrollen blandt andet indgå i vurderingen af eventuelle muligheder for erstatning, herunder om der foreligger forhold, som kan betragtes som egen skyld og dermed påvirke retten til erstatning.

Egen skyld

Egen skyld betyder, at du selv helt eller delvist er ansvarlig for, at en anmeldepligtig sygdom er blevet introduceret eller spredt i dit dyrehold. Det kan for eksempel være tilfældet, hvis relevante smittebeskyttelsesforanstaltninger ikke er gennemført, eller hvis gældende regler ikke er overholdt. I sådanne tilfælde kan en eventuel erstatning blive nedsat eller bortfalde.

Læse mere om kontrol på styrelsens hjemmeside.

Læs mere om mistanke om husdyrsygdomme, herunder mulighed for erstatning, på styrelsens hjemmeside.

Lovhenvisning:
Artikel 9 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2017/625 (kontrolforordningen).

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

BILAG I – LOVGIVNINGSOVERSIGT

Reglerne for smittebeskyttelse er fastsat i fælles EU-forordninger, herunder særligt dyresundhedsloven og hygiejneforordningen. Derudover findes der nationale regler, som supplerer EU-reglerne.

Nedenfor finder du en oversigt over de forordninger og nationale bekendtgørelser, der indeholder krav til smittebeskyttelse.

Læs mere om dyresundhedsloven og supplerede lovgivning på styrelsens hjemmeside.

EU-forordninger

- *Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/429 af 9. marts 2016 om overførbare dyresygdomme og om ændring og ophævelse af visse retsakter på området for dyresundhed (»dyresundhedsloven«).*
- *Kommissionens delegerede forordning (EU) 2020/689 af 17. december 2019 om supplerende regler til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/429 for så vidt angår regler om overvågning, udryddelsesprogrammer og status som sygdomsfri for visse listeopførte og nye sygdomme.*
- *Europa-parlamentets og rådets forordning EF Nr. 852/2004 om fødevarhygiejne.*
- *Europa-parlamentets og rådets forordning (EF) Nr. 999/2001 af 22. maj 2001 om fastsættelse af regler for forebyggelse af, kontrol med og udryddelse af visse transmissible spongiforme encephalopatier.*
- *Europa-parlamentets og rådets forordning (EF) nr. 1069/2009 af 21. oktober 2009 om sundhedsbestemmelser for animalske biprodukter og afledte produkter, som ikke er bestemt til konsum, og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1774/2002 (forordningen om animalske biprodukter).*
- *Kommissionens forordning (EU) Nr. 142/2011 af 25. februar 2011 om gennemførelse af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1069/2009 om sundhedsbestemmelser for animalske biprodukter og afledte produkter, som ikke er bestemt til konsum, og om gennemførelse af Rådets direktiv 97/78/EF for så vidt angår visse prøver og genstande, der er fritaget for veterinærkontrol ved grænsen som omhandlet i samme direktiv.*
- *Europa-parlamentets og rådets forordning (EF) Nr. 853/2004 af 29. april 2004 om særlige hygiejnebestemmelser for animalske fødevarer.*
- *Europa-parlamentets og rådets forordning (EF) Nr. 183/2005 af 12. januar 2005 om krav til foderstofhygiejne.*

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

- *Kommissionens delegerede forordning (EU) 2020/686 af 17. december 2019 om supplerende regler til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/429 for så vidt angår godkendelse af avlsmaterialevirksomheder og krav til sporbarhed og dyresundhed i forbindelse med flytning inden for Unionen af avlsmateriale af visse opdrættede landdyr.*

- *Kommissionens delegerede forordning (EU) 2019/2035 af 28. juni 2019 om supplerende regler til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/429 for så vidt angår regler for virksomheder, der holder landdyr, og rugerier samt sporbarhed for visse opdrættede landdyr og rugeæg.*

- *Kommissionen delegerede forordning (EU) 2020/688 af 17. december 2019 om supplerende regler til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/429 for så vidt angår dyresundhedsmæssige krav vedrørende flytning inden for Unionen af landdyr og rugeæg.*

- *Kommissionens delegerede forordning (EU) 2026/131 af 20. januar 2026 om supplerende regler til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/429 for så vidt angår dyresundhedsmæssige krav til ikkekommerciel flytning af selskabsdyr*

- *Kommissionens gennemførselsforordning (EU) 2015/1375 af 10. august 2015 om særlige bestemmelser om offentlig kontrol af trikiner i kød.*

Nationale bekendtgørelser

- *Bekendtgørelse nr. 1246 af 20/11/2024 om lister over smitsomme sygdomme til lov om hold af dyr og anmeldepligt af sygdomme.*

- *Bekendtgørelse nr. 558 af 01/06/2011 om opbevaring m.m. af døde produktionsdyr.*

- *Bekendtgørelse nr. 647 af 31/05/2023 om dyrevelfærdsmæssige mindstekrav til hold af katte.*

- *Bekendtgørelse nr. 1317 af 28/11/2024 om dyrevelfærdsmæssige mindstekrav til hold af kvæg.*

- *Bekendtgørelse nr. 400 af 26/03/2026 om dyrevelfærdsmæssige mindstekrav til hold af grise.*

- *Bekendtgørelse nr. 1746 af 30/11/2020 om dyrevelfærdsmæssige mindstekrav til hold af heste.*

- *Bekendtgørelse nr. 1748 af 30/11/2020 om dyrevelfærdsmæssige mindstekrav til hold af slagtekalkuner.*

- *Bekendtgørelse nr. 607 af 26/05/2025 om dyrevelfærdsmæssige mindstekrav til hold af hunde.*

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten

- *Bekendtgørelse nr. 1747 af 30/11/2020 om dyrevelfærdsmæssige mindstekrav til hold af slagtekyllinger og rugeægsproduktion til produktion af slagtekyllinger samt om uddannelse ved hold af slagtekyllinger.*
- *Bekendtgørelse nr. 816 af 15/06/2023 om dyrevelfærdsmæssige mindstekrav til hold af visse landbrugsdyr.*
- *Bekendtgørelse nr. 818 af 15/06/2023 om dyrevelfærdsmæssige mindstekrav til hold af æglæggende høner, hønniker og forældredyr m.v.*
- *Bekendtgørelse nr. 1247 af 23/10/2023 om bekæmpelse af salmonella i rugeægsproducerende høns og kalkuner samt opdræt hertil.*
- *Bekendtgørelse nr. 525 af 22/05/2025 om forholdsregler vedrørende salmonellose hos fjerkræ, kontrol af salmonella i slagtefjerkræ og fjerkrækød samt kontrol af campylobacter i slagtekyllinger og kyllingekød.*
- *Bekendtgørelse nr. 524 af 22/05/2025 om bekæmpelse af salmonella i konsumægsproducerende høns og opdræt hertil.*
- *Bekendtgørelse nr. 64 af 19/0172025 af lov om dyrlæger*
- *Bekendtgørelse nr. 994 af 25/05/2021 om sundhedsrådgivningsaftaler for akvakulturvirksomheder*
- *Bekendtgørelse nr. 1126 af 25/11/2024 om overvågning og kontrol for salmonella i grisekød samt bekæmpelse af salmonellose hos grise*
- *Bekendtgørelse nr. 777 af 18/06/2025 om salmonella hos kvæg og visse andre husdyr.*
- *Bekendtgørelse nr. 992 af 25/05/2021 om sundhedsrådgivningsaftaler for kvægbesætninger.*
- *Bekendtgørelse nr. 86 af 27/01/2023 om obligatorisk sundhedsrådgivning for minkbesætninger.*
- *Bekendtgørelse nr. 991 af 25/05/2021 om sundhedsrådgivningsaftaler for svinebesætninger.*
- *Bekendtgørelse nr. 993 af 25/05/2021 om sundhedsrådgivningsaftaler for fåre- og gedebesætninger.*
- *Bekendtgørelse nr. 1234 af 26/11/2019 om gravpladser for selskabsdyr og heste og nedgravning heraf på privat grund.*
- *Bekendtgørelse nr. 573 af 26/05/2025 om nationale foranstaltninger på akvakulturområdet*

Fødevarestyrelsen • Stationsparken 31-33 • DK-2600 Glostrup
Tel +45 72 27 69 00 • Fax +45 72 27 65 01 • CVR 62534516 • EAN 5798000986008 • www.fvst.dk/kontakt • www.fvst.dk

Denne information er begrænset og må kun deles indenfor staten